

E/ 115

INŠTITUT ZA GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO
SLOVENIJE

GOZDNOGOSPODARSKA IN
LESNOGOSPODARSKA OBMOČJA
SLOVENIJE

LJUBLJANA 1963

0x1.643.7 (497.12)

E 115

INŠTITUT ZA GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO
SLOVENIJE

GOZDNOGOSPODARSKA IN
LESNOGOSPODARSKA OBMOČJA
SLOVENIJE

LJUBLJANA 1963

V S E B I N A

GOZDNOGOSPODARSKA IN LESNOGOSPODARSKA OBMOČJA SLOVENIJE

Uvod	str. 1
I. Dosedanji razvoj problema območij na področju gozdarstva in lesarstva	" 3
II. Območja z vidikov gozdnega gospodarstva	" 16
III. Območja z vidikov lesnega gospodarstva	" 25
IV. Sklepi in perspektive	" 36
V. Obrazložitev nekaterih pojmov in izrazov	" 42
Literatura	" 47
Tabele	" 50
Karta	" 55

U V O D

Pričujoči sestavek je kratak povzetek idejnih osnov oziroma študij, razvojnih silnic in važnejših ukrepov glede območij vse od leta 1945, ki so bila uvedena z odločbo zveznega ministrstva za gozdarstvo, pa do konca leta 1962, ko so se uveljavila in preoblikovala skladno z obema novima zakonoma o gozdovih /zveznim in republiškim./

Območja so se v našem strokovnem izrazju uveljavila v pomenu teritorialnih enot, izbranih z določenimi nameni za ureditev in pospeševanje napredka v gozdnem in lesnem gospodarstvu. Podoba območja se je izoblikovala kot rezultat prizadevanj, da se ustrezno rajonirajo proizvodni prostor in industrijske kapacitete, s tem da se ne spremeni obseg območnih ekonomskih enot. Zaradi poudarka na stalnost območnih mej - eden glavnih pogojev za dolgoročno socialistično planiranje gospodarskega razvoja - se je rajoniranje gozdnega in lesnega gospodarstva moglo sprostiti od navezanosti na politično teritorialne meje /občinske in okrajne/ zato, ker se te prepogosto spreminjajo in ker se na splošno ne morejo prilagajevati posebnim vidikom za rajoniranje obravnavane gospodarske dejavnosti.

S pojmom "območje" se ukvarjamo v gozdarstvu predvsem na ravni proučevanja proizvodnosti tistih proizvodnih činite-
ljev, ki jih operativno zajemamo v tri glavne dejavnosti skupnega ekonomskega kompleksa, in sicer v gojenje gozdov, izkoriščanje gozdov in v predelavo lesa.

Zoper iz preteklosti prevzeto zelo veliko razdrobljenost proizvodnega prostora in obratovališč se je nujno sprožil proces integracije, ki traja že 15 let in ki je po akcijah za pospeševanje razvojnega procesa v glavnem istoveten s prizadevanjem za oblikovanje in utrjevanje območij.

Pogledati je treba torej najprej nazaj v čas pred 15 leti, ko so se izoblikovali prvi obrisi naših gozdnogospodarskih območij /GGO/. Tedaj smo imeli ob sistemu administrativnega gospodarjenja okoli 70 gozdnih uprav /samo za SLP gozdove/ in okoli 230 lesnoindustrijskih obratov. Vsa ta obratova-

lišča so bila res majhne ekonomske enote, ki so poslovale kot izvršilne organizacije centralistično urejenih štabov tedanje- ga republiškega ministrstva za gozdarstvo in lesno industri- jo oziroma pozneje Glavne uprave za gozdarstvo in Glavne di- rekcije za lesno industrijo /"AOR"/.

Ob pripravah za ustanovitev podjetij na področju gozd- nega in lesnega gospodarstva je bilo popolnoma jasno, da nobe- na od omenjenih ekonomskih enot nima pogojev, da bi se mogla samostojno prevesti v status podjetja; vse tedanje proizvod- ne enote so bile namreč posamežno po svoji razsežnosti pre- majhne in po zmogljivosti prešibke, da bi mogle prevzeti ob- veznosti sodobne gospodarske organizacije.

Ob prehodu k novi družbeno-ekonomski ureditvi smo se torej v naši stroki znašli pred svojevrstno makroekonomsko problematiko; prvič, katere kategorije gospodarskih organi- zacij potrebujemo, in drugič, po kakšnih kriterijih naj se strnejo razkropljena proizvodna sredstva, da bi dobili temelj za ustanovitev primerno velikih gospodarskih organizacij. Vsebinsko je bil prehod na samostojne podjetja za skupine ob- ratov lesne industrije mnogo lažji zato, ker si kadri druga- če sploh niso mogli predstavljati dobrega poteka proizvodnje, medtem ko je prehod na podjetje v gozdarstvu, vsaj za oskrb- niško usmerjeni del gozdarjev, zahteval bistveno preorienta- cijo od več ali manj šablonskega upravljanja gozdov k resnič- nemu gospodarjenju z njimi.

Uvodno je treba opozoriti tudi na negativne posledice, ki jih je imelo in jih še ima dolgotrajno in zamudno reše- vanje makroekonomske problematike na celotno gozdno in lesno gospodarstvo. Vse dokler se ne stabilizirajo okviri in ekonom- ski temelji gospodarskih organizacij, ne moremo pričakovati, da bomo prišli do nujno potrebnih in zanesljivih analiz s področje mikroekonomike, t.j. do primerjalnih ekonomskih ana- liz posameznih podjetij iste kategorije oziroma njihove gos- podarske dejavnosti. Brez takih analiz ne moremo niti preve- riti, če in koliko smo se v naši stroki že sprostili admini- strativnega gospodarjenja oziroma do katere stopnje smo že utrdili tržno gospodarstvo, ki ga v podjetju vodi samouprav- ni kolektiv proizvajalcev.

Petnajstletna razvojna doba območij je sicer prekratka in imamo premalo znanja ter izkušenj, da bi mogli izreči dokončno mnenje o njihovi optimalni razsežnosti in očitati neki idealen obseg temeljev za gozdno ali lesno gospodarsko organizacijo, ki naj privede do njihene maksimalne proizvodne zmogljivosti. Ustanavljanje in uveljavljanje naših območij je dolg gospodarski proces, v katerem bolj ali manj daljnosežni pojavi oziroma ukrepi politično-ekonomske narave v graditvi socialističnega gospodarstva - n-pr. zmanjšanje števila okrajev v LRS Sloveniji od 9 na 4 v letu 1962 - nekoliko odsevajo tudi v reševanju našega problema. Vendar je to razdobje dovolj dolgo, da narekuje izdajo nove publikacije o območjih, zaokrožen časovni prikaz razvoja problema, kratek oris glavnih tez in antitez, katere so povzročile nekatera različna gledanja in ukrepanje glede smotrnega reševanja problema ter sintetičen zaključek ali vsklajena gledanja na glavna vprašanja v študijski skupini inštituta, ki pomenijo njen oziroma prispevek Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije k dokončni rešitvi problema območij.

I. Dosedanji razvoj problema območij na področju gozdarstva in lesarstva

Leta 1945 odrejena rajonizacija je začela v LR Sloveniji spričo njenih reliefnih značilnosti, zelo različnih naravnih proizvodjalnih pogojev in specifične lastninske strukture gozdov - prevladujoč privatni sektor z razdrobljeno zemljiško posestjo - ter hipertrofično razvite, neustrezno locirane in zaostale lesne, pretežno žagarske industrije, na vrsto težko rešljivih vprašanj. Zato je ministrstvo za gozdarstvo LRS leta 1947 naročilo tedanjemu gozdarskemu inštitutu Slovenije - sedaj inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije - naj izdelata študijo o rajonizaciji na področju gozdarstva in lesarstva. V inštitutu je bila v ta namen ustanovljena posebna delovna skupina /team/, sestojeca iz članov in sodelavcev inštituta, ki je pritegnila k delu še nekaj znanstvenikov /geografa, pedologa idr./ izven inštituta. Do konca 1947 so bile izdelane, v gozdarskem svetu ministrstva

popreje obravnavane in sprejete osnovne teze o rajonizaciji ter izdelan temeljni elaborat. Vodilno načelo pri tem je bilo, da se naj z rajoniranjem pokaže istovetnost gozdnogospodarskih in lesnoindustrijskih območij. Tako so se v Sloveniji gozdnogospodarska območja idejno izoblikovala v teritorialni skladnosti z lesnoindustrijskimi območji, v okviru samo ene "gozdnogospodarske oblasti".

Prva etapa rajoniranja je bila zaključena s študijo /2/ "Gozdnogospodarska področja Slovenije /njihova utemeljitev in pomen/", z osnovno karto "področij" v merilu 1:300.000, besednim opisom mej GG "področij" in drugim prilogami. Dokončno je bila redigirana leta 1948, potem ko so med organi, pristojnimi za načrtovanje v gozdarstvu in lesni industriji Slovenije, ter inštitutom dosegli v glavnih vprašanjih soglasje, in to tako glede splošne zamisli kakor tudi glede konkretnih predlogov. Ustanovljenih je bilo 17 gozdnogospodarskih, obenem lesnoindustrijskih "področij" /po novem "območij"/, in sicer:

1/ Tolminsko, 2/ Triglavsko, 3/ Kranjsko, 4/ Ljubljansko, 5/ Postojnsko, 6/ Ribniško, 7/ Kočevsko, 8/ Dolenjsko, 9/ Posavsko, 10/ Savinjsko, 11/ Gornjegrajsko, 12/ Koroško, 13/ Pohorsko, 14/ Dravinjsko, 15/ Dravsko, 16/ Prekmursko, 17/ Kraško. Od teh območij jih je 16 v gozdnogospodarskem oziru aktivnih, 17 /Kraško/ pa je pasivno zaradi pretežno degradiranih gozdov.

Z odločbo vlade LRS o novi ureditvi gozdnih gospodarstev republiškega pomena /Ur. l. LRS št. 7-49/48/ je bilo ustanovljenih 16 republiških gozdnih gospodarstev; odločba pa je bila dvakrát spremenjena /Ur. l. LRS št. 4-16/49 in 1-2/50/. Te odločbe, ki niso imele nikakih določil o gozdnogospodarskih območjih, so bile leta 1952 nadomeščene z odločbo /5/ o novi ureditvi gozdnih gospodarstev v republiški gospodarski upravi /Ur. l. LRS št. 5-16/52/. Ta odločba ustanavlja 8 gozdnih gospodarstev. Njena posebnost je v tem, da imensko našteva vse gozdne uprave kot poslovne enote vseh 8 gozdnih gospodarstev, skupaj 60 gozdnih uprav, od katerih jih imata najmanj GG Kočevje in GG Ljubljana /po 5/, največ pa GG Postojna /12/. Nadaljnja posebnost te odločbe je v tem, da imensko navaja vse gozdnogospodarska območja /17/ in tudi še, katero območje pri-

pada posameznemu gozdnemu gospodarstvu. To je doslej prva uradna skupna objava gozdnogospodarskih območij, ki sicer s takšnim javnim predpisom uradno niso bila ustanovljena.

V študiji so podrobno obravnavana načela in težnje glede ustanavljanja območij, njihove vloge in pomena v načrtnem gospodarjenju z gozdom in lesom. Ta študija ni bila objavljena; rabila pa je republiškememu gozdarskemu resoru v naslednje namene:

- kot temelj za splošno inventarizacijo vseh gozdov, tako da je prvi pregled stanja gozdnih fondov in zmogljivosti gozdov v naši republiki podan po GGO;

- kot zunanji teritorialni okvir pri ustanavljanju gozdnih gospodarstev /GG/ /v letu 1948/, ki so v svojem predmetu poslovanja združevali tudi primarno lesno industrijo /panoga 122/;

- kot teritorialni okvir za urejanje gozdov po načelu, da se v vsakem GGO doseže trajnost donosov, in se tako posamezne temeljne ureditvene enote /gozdnogospodarske enote/ povežejo v enoto višje stopnje.

- kot okvirna mreža za ustanovitev lesnoindustrijskih podjetij /LIP/ v letu 1950 oziroma za vključitev obratov primarne lesne predelave v območno podjetje.

Ta prva rajonizacija je imela za dosedanja razvoj gozdnega in lesnega gospodarstva na Slovenskem velik in bolj ali manj pozitiven pomen oziroma vpliv. Prav dobro se je obnesla kot podlaga za načrtno urejanje vseh gozdov, za inventarizacijo gozdov in lesnih obratov, za vodenje evidence na tem področju - saj je statistika, vodena po nižjih upravno-političnih enotah v LRS, postajala zaradi čestih sprememb glede območij teh enot bolj ali manj neuporabna -, skratka, za ustvarjanje podlage za načrtno planiranje v gozdnem in lesnem gospodarstvu. Manj uspehov je bilo doseženih glede smotrne organizacije gozdarstva in lesne industrije ter integracije drobnotlastniške proizvodnje v večje proizvajalne oz. gospodarske enote po območjih. Vzroke manjših uspehov v tem pogledu je moč iskati v hudih objektivnih pogojih razvoja naše ekonomike na splošno, posebej pa še gozdnega in lesnega gospodarstva v tem obdobju, nekaj v subjektivnih pomanjkljivostih zaradi pre-

majhnih izkušenj glede organizacije in vodstva gospodarjenja nekaj pa v pomanjkanju jasnosti in zakonitih določil v pogledu rajonizacije na področju gozdarstva in lesne industrije oziroma glede vloge in pomena gozdnogospodarskih območij. Mnogi gozdarji in lesarji so gledali zato na območja predvsem kot na socialistično gozdnoureditveno kategorijo; manj pa so videli v njih stalne teritorialne formacije za načrtno gospodarjenje z gozdom in lesom, torej gospodarsko kategorijo.

V republiškem zakonu o gozdovih iz leta 1953 so gozdnogospodarska območja postavljena kot temelj za dolgoročno gozdnogospodarsko načrtovanje; podrobnejših določb o območjih pa ta zakon še ni imel.

Spričo opisanih okoliščin in nekaterih pomanjkljivosti v zvezi z GGO, ki so se pokazale v razvoju gozdnega in lesnega gospodarstva, so se pojavljale težnje po zanemarjenju temeljnih načel in upoštevanja GGO, poskusi drobitve let /1954 v zvezi z ustanavljanjem gozdnih gospodarstev^v mejah okrajev/i.dr. Da bi se pa pravilno upoštevale izkušnje desetletnega razvoja gozdnogospodarskih območij in odpravile pomanjkljivosti, je bivša uprava za gozdarstvo LRS naročila pri Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije novo študijo o GGO. Ta študija naj bi proučila ves dotedanji razvoj temeljne zamisli in dala tudi konkretne predloge o morebitnih spremembah glede območij in njihovih meja. Delo inštituta pa je spričo pomanjkanja zadevnih natančnejših zakonitih določil zadelo na težave. Šele novi zvezni temeljni zakon o gozdovih /1961/ je s svojimi posebnimi določili o gozdnogospodarskih območjih in poudarjanju njihove gospodarske komponente postavil temelj tudi za nadaljnje delo inštituta.

Nova delovna skupina /team/, ustanovljena za ta namen v inštitutskem odseku za ekonomiko 1961, je začela pripravljati novo študijo o območjih. V zvezi z izdajo novega republiškega zakona o gozdovih /1961/ pa je morale najprej izdelati nekatere nove teze skladno z novimi, s temeljnim zakonom o gozdovih podanimi pogoji, navezujoč te teze na dotedanje dosežke. Predvsem je bilo treba rešiti vprašanje kraškega /XVII./ GGO, to je tistih površin na Dinarskem predelu Slovenije, kjer so

gozdovi že oddavna devastirani in absolutna gozdna tla degenerirana; meliorativna dela pa terjajo več vlaganj investicijskih sredstev, kakor bi jih mogli dajati ohranjeni gozdovi na tem območju. Zato je najbolj ustrezalo, da se to pasivno gozdnogospodarsko območje povsem izloči, da se torej ne izroči v gospodarjenje gozdnemu gospodarstvu, temveč se meliorativna dela izvajajo dalje z dotacijami iz splošnega proračuna. Predlog študijske skupine je bil usvojen in v omenjenem republiškem zakonu o gozdovih je predviden za to ozemlje poseben režim /v tedanjih okrajih Gorica in Koper/.

V zvezi z izdajo /dopolnilnega/ republiškega zakona o gozdovih so bile nekatere osnovne teze prikazane v glavnih obrisih v posebni publikaciji "Gozdnogospodarska območja Slovenije" /10/, izvlečku iz inštitutskega elaborata, ki jo je izdal inštitut v letu 1961 kot informativen sestavek oziroma prispevek k sestavi osnutka tega zakona.

Obširno študijo "Gozdnogospodarska območja Slovenije" /11/, sestavljeno v sodelovanju med študijsko skupino inštituta in zastopniki forumov, pristojnih za gozdarstvo in lesarstvo, pa je izdal inštitut v januarju 1962. V njej je podana predvsem kritična ocena oz. analiza idejnih zasnov in razvoja območij /"poročij"/, ki so bila osnovana leta 1948. Obenem pa je v tej študiji postavljena vrsta vprašanj oziroma tez glede nadaljnje ustrezne prilagoditve novih načel ter splošnih določil zveznega in republiškega zakona o gozdovih /1961/ o gozdnogospodarskih območjih na konkretne razmere v Sloveniji. Nekatere teze je delovna skupina inštituta obdelala bolj temeljito in so ustrezna poglavja zavzela v študiji veliko več prostora kot druga, ki so sicer prav tako važna, niso pa mogla biti v kratkem času, ki je terjal objavo študije, izčrpnije obravnavana v širšem krogu strokovnjakov, kakor je bilo to nameravano. Objave študije je imela namen, da čim verneje prikaže razvojno pot GGO, nakaže s tem v zvezi glavno problematiko, služi okrejnim ljudskim odborom, ki so po republiškem zakonu o gozdovih pristojni za ustanavljanje območij, kot priporočilo za ustrezno izvedbo te naloge, in ustvarja tudi podlago za obravnavanje tega problema na širših posvetih strokovnjakov oziroma gospodarstvenikov, predvsem s področja gozdarstva in

lesarstva. Na ta način naj se razčistijo še nekatera zapletena vprašanja, poenotijo gledanja in izkristalizirajo smernice za nadaljnje delo v zvezi z območji.

Prvo in najvažnejše takšno posvetovanje - temu so sledile še mnoga posvetovanja po vseh, v Zvezi včlanjenih društvih, gozdnogospodarskih in lesnogospodarskih organizacijah ter upravnih organih, pristojnih za gozdarstvo in lesno industrijo - je priredila Zveza inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesne industrije Slovenije dne 8.2.1962 v Ljubljani. Po vsestranskem obravnavanju te študije - s katere tezami se je posvetovanje v glavnem strinjalo - in najpomembnejših nalog, ki ob uveljavljanju novih zakonov o gozdovih terjajo široko strokovno in družbenopolitično presojo s strani strokovnih organizacij, so bili izoblikovani važni sklepi in vrsta pomembnih pobud oziroma priporočil glede območij. Dobesedno po zapisniku posveta navajamo naslednje sklepe /12/:

1/ "Utrditev organizacije gozdnega in lesnega gospodarstva na podlagi pravilnega oblikovanja in dodeljevanja gozdnogospodarskih območij v gospodarjenje gozdnogospodarskim organizacijam.

2/ Vsestranske strokovna in ekonomska osvetlitev organske povezanosti gozdnega in lesnega gospodarstva, ki zahteva skladnejši razvoj ter tesnejšo organizacijsko in ekonomsko povezavo obeh panog.

3/ Uveljavljanje strokovno in družbeno naprednejših oblik gospodarjenja z gozdovi na podlagi aktivnega vključevanja zasebnih posestnikov v socialistični sektor gozdne proizvodnje.

4/ Nadaljnje krepitev ter poglobljanje delavskega upravljanja in decentralizacije gospodarjenja z gozdovi, upoštevajoč pri tem nekatere posebnosti gozdne proizvodnje".

Te direktivne sklepe odnosno priporočila Zveze, najvišjega strokovnega foruma na področju gozdarstva in lesarstva, je inštitutska študijska skupina vzela kot smernice za svoje nadaljnje delo na območjih. Do konca 1962 je obravnavala sklepe pod 1. in 2., ki so najbolj pereči in terjajo čimbolj enotna oz. vsklajena gledanja.

V zvezi s prednjima sklepoma je treba pojasniti še na-

slednje:

ad 1/ Oblikovanje in dodeljevanje GGO v gospodarjenje gozdar-
skim organizacijam v novih pogojih.

Glede pravičnega oblikovanja GGO je treba omeniti nekaj
vprašanj, s katerimi se je študijska komisija - po izločitvi
kraškega območja - največ ukvarjala. Med temi je najpomemb-
nejše vprašanje oblike, vsebine in nosilcev območij na panon-
skem predelu Slovenije /po Meliku "subpanonskem" predelu, ki
zajema ozemlje od vzhodnega roba Kozjaka in Pohorja, Dravsko
nižino, Haloze, Slovenske gorice in Pomurje, vse do meje LR
Slovenije/, na katerega je bilo treba odgovoriti po možnosti
z enotnim konceptom. Pri tem pa je treba upoštevati odloke in
stališča odojnih okrajnih ljudskih odborov.

Študijska komisija je po posvetovanjih na kraju samem in
pri drugih pristojnih forumih prišla do sklepa, da je treba
pri nadaljnjem obrewnavanju tega vprašanja upoštevati nasled-
nji dve bolj ali manj ustrezni varianti:

a/ ustanovitev enotnega območja in

b/ ustanovitev dveh območij, in to za ves panonski pre-
del namesto dosežanih treh.

ad a/ Za prvo varianto govorijo naslednji razlogi:

Pokrajina vzhodno od črte Poljčane - Sentilj ima skup-
no gozdno površino okoli 70.000 ha ter se velikostno glede na
površino gozdov tesno približuje povprečju območij Slovenije.
To je pomembna surovinska baza, vendar je pa njeno lesno gos-
podarstvo obtičalo na ihenodiščni stopnji razvoja območij, kaj-
ti kakih 7 alimentacijskih bazenov se brez širokega programe
še vedno uveljavlja v prid ohranitve starega stanja. Zato se
praktično še ni izvršila niti selekcije obstoječih obratov
lesne industrije, ki bi v pozitivnem primeru pripravila teren
za izvajanje rekonstrukcije.

V kratkem bi bilo težko izčrpati vse odločilne nagibe,
ki v tej pokrajini še vedno zadržujejo sprostitev k integraci-
ji industrije analogno gibanju v drugih območjih. Med njimi je
nedvomno zelo važna obstoječa struktura porabe pridelanega le-
sa, ki se bistveno odmika od drugih predelov. V okviru gozd-
nih etatov je tu delež industrijske surovine po odbitku koli-
čin lesa, vezanih za kritje lastnih potreb, mnogo manjši ka-
kor v drugih območjih in verjetno ne znaša nad 40 %. Zaradi

takega stanja lesnega gospodarstva je gostote nahajališč surovine za industrijsko predelavo v razmerju do celotne površine mnogo manjša, kar podaljšuje transportne relacije oziroma govori v prid ohranitvi majhnih obratovališč. Prednja negativna okolnost se nekoliko kompenzira z ravnino pokrajine, ki ne obremenjuje transporta s premagovanjem višinskih razlik. V isto vrsto razlogov, ki ne pospešujejo koncentracije industrije, bi mogli šteti tudi relativno večjo diferenciranost drevesnih vrst, ki v tehnološkem pogledu nudi manj homogeno surovino.

Dalje je treba zabeležiti, da so bili doslej tokovi k parcialni integraciji industrije znotraj posameznih sestavnih delov pokrajine prešibki, da bi mogli uresničiti vsaj prvi korek k racionalnejši predelavi. Pripombe, da v tem predelu ni bilo podjetij, katera bi se mogla uveljaviti kot pobudniki ureditve lesnega gospodarstva, ne zadevajo bistva, ker kažejo le na posledice, ne pa na vzroke neurejenega stanja, kako naj se lesno gospodarstvo konsolidira, dokler se na strani gozdne proizvodnje v gospodarjenju s surovinsko bazo uveljavljajo tako različne težnje.

Z vidikov lesnega gospodarstva bi vsekakor mogli razprevljati o drugačni perspektivi v enotno območje združene surovinske baze, kakor jih omogoča za sedaj v tri dele razdeljeni panonski predel. Na taki predpostavki se ne bi morali omejiti samo na mehanično predelavo lesa, ker bi z njo v tem območju rešili sorazmerno ožji del ekonomsko-tehnološke problematike surovinske baze kot v drugih. Zajeti bi mogli tudi kemijsko predelavo s perspektivo na zgraditev tovarne sulfatne celuloze, ki bi stala v panonskem predelu na mestu, za katero bi odločali najboljše pogoje za tako industrijo.

Glede na potrebno lesno surovino ima panonski predel zaradi svoje sestave drevesnih vrst prednostni položaj pred drugimi območji ter lahko nudi količinsko največji prispevek. V tem primeru ima gozdarstvo enkrat res priložnost, da iniciativno poseže v razvoj pripravljalnega dela, dalje da s stališča proizvajalca lesa deklarira, kje in za kakšno tehnološko rešitev fabrikacije celuloze se lahko mobilizira rezerve in končno, da tudi sodeluje pri odločitvah glede ustanovitve

predvidenih nadaljnjih kapacitet, ki nujno izboljšajo tudi strukturo obstoječe industrije celuloze, in doseže večjo skladnost s surovinsko podlago.

Za panonski predel projektirane premene v gozdni proizvodnji in delni prehod na intenzivne nasade iglavcev in mehkih listavcev bi s spredaj nakazanim konceptom dobile svojo neposredno tehnološko izpolnitev, investiranje v gozdno proizvodnjo pa najbolj realno ekonomsko utemeljitev. Mnogo truda in stroškov s eksperimentiranjem bi se prihranili, ako načrtovanje in izvajanje umetnih nasadov že vnaprej usmerimo na jasno opredeljen koncept industrijske predelave surovine, mehanične in kemijske. Tehnološke zasnove pa morajo seveda jamčiti, da bomo z relativno višjimi stroški pridelano surovino tudi do ustrezne stopnje oplemenitili in integralno izkoristili.

V gornji zvezi je potrebno opozoriti še na druge vire surovinskih rezerv, ki jih v panonskem predelu lahko mobiliziramo za industrijsko predelavo, in sicer na podmerne sortimente in odpadke iz gozdne proizvodnje, posebej pa na odpadke iz mehanične predelave lesa, na letnih okoli 20.000 ton izluženega lesa iz tovarne strojil v Majšperku, ter na pomembne odpadke impregnacije drogov. Na podlagi teh virov bi v investicijskem programu za zgraditev tovarne sulfatne celuloze in natronskega papirja mogli ob makroclokaciji v panonskem predelu razširiti proizvodni program tudi na fabrikacijo polkemične celuloze in valovite lepenke. Industrija s tako strukturo bi bile zaradi splošnih potreb našega gospodarstva, posebej pa za razvoj lesnega gospodarstva največjega pomena.

ad b/ Pri drugi varianti pa je treba upoštevati odlok OLO Maribor glede območij, ki ga izdal že dne 27. februarja 1962 /kot prvi v Sloveniji/. Spričo tega, da v inštitutski študiji /11/ ni še bilo izkristilizirano mnenje z jasno utemeljenimi predlogi, je ta OLO pri oblikovanju GGO le delno upošteval dane sugestije študije; v glavnem pa je svoje odločitve prilagodil bolj ali manj dejanskemu stanju glede upravljanja splošnodružbenih gozdov svoji gospodarski politiki glede gozdov v državljanski lastnini in mejam okraja. Za gozdove v družbeni lastnini je določil tri GGO, in sicer: Koroško /Slo-

venjgraško/, mariborsko in ptujsko. Meje med njimi se ujema-
jo - po nekaterih poprevkih - v glavnem z okvirom, v katerem
gospodarijo: Gozdno gospodarstvo Maribor, Koroško kmetijsko-
gozdno gospodarstvo v Slovenjgradcu in Kmetijski kombinat
Ptuj. Te gospodarske organizacije pridejo dejansko v poštev
kot nosilci GGO, ker gospodarijo s pretežnimi površinami
splošno družbenih gozdov na območjih. Za mejo proti mursko-
soboškemu GGO pa je določil okrajno mejo, kar dokaj ustreza
glede na pomanjkanje ostre terenske ločnice v gričevnatem
svetu Slovenskih goric.

Za primer, da bo v praksi uveljavljena varianta pod b/,
je študijske skupina upoštevala večinsko mnenje gozdarjev in
lesarjev s panonskega predela, ki se je izoblikovalo na raz-
nih posvetih. Podobno mnenje vsebuje tudi v ta namen sestav-
ljena študija /14/, ki zagovarja ohranitev ptujskega območja.
Po teh gledanjih je treba na panonskem predelu vsekakor vodi-
ti enotno gozdnogospodarsko in lesnogospodarsko politiko gle-
de na bolj ali manj enotne naravne in gozdnogojitvene pogo-
je. Toda intenzivno gojenje hitrorastočih drevesnih vrst v
plantažnih in intenzivnih gozdnih nasadih, za katere je v tem
predelu največ naravnih pogojev - tu so posebne ugodne mož-
nosti za nasade hitrorastočih iglavcev, za katere je tudi po
zveznih programih predvidena predvsem Slovenija - pa nareku-
je ustanovitev ne enega, temveč dveh manjših GGO. Dalje nare-
kuje tudi, da se ustanovita dve specializirani gozdnogospo-
darski organizaciji za oba sektorja lastništva gozdov, in si-
cer v čim tesnejši povezavi z območno lesno industrijo zaradi
izvršitve programiranih nalog ter zaradi združevanja lastnih
sredstev. Če pa le-ta ne bi zadostovala, bi za programirana
dela premene gozdov prejemale pomoč v obliki posojil za iz-
vršitev postavljenih nalog. Saj je družba zainteresirana na-
tem, da tako pomembne proizvodne površine ne bodo ostajale v
nedogled neizkoriščene. Z intenzivno gozdno proizvodnjo bo
mogoče odpraviti v doglednem času lesno deficitnost panonske-
ga predela, seveda ob ustreznem načrtnem gospodarjenju z goz-
dom in lesom.

Po tej varianti bi bilo treba potegniti mejo med mari-
borskim in ptujskim območjem približno po črti: Poljčane -

Pragersko - St. Ilj; tako bi bilo mariborsko območje domala brez ekoloških oziroma proizvodnih značilnosti panonskega predela.

OLO Murska Sobota pa do svoje ukinitve ni izdal ustanovitvenega odloka za svoje GGO. Dejanski nosilec tega območja je kombinat "Pomurka", ki je bil ustanovljen leta 1962. Združuje kmetijsko in gozdno osnovno ter predelovalno proizvodnjo. Njegov samostojni obrat za gozdarstvo in lesno predelavo, zametek v perspektivi samostojnega specializiranega podjetja, pomeni integracijo ne samo na področju gozdarstva in lesarstva, temveč integracijo na višji stopnji, to je med gozdnogospodarskimi in lesnogospodarskimi podjetji.

S spojitvijo mariborskega in murskosoboškega okraja bo olajšano vodstvo enotne gozdno - in lesnogospodarske politike na panonskem predelu, kjer bi se pri obstoju dveh okrajnih ljudskih odborov morda le pokazale kakšne negativne lokalistične težnje. Zato bi obstoj dveh GGO na tem predelu ne bil več težko rešljivo vprašanje; vsekakor pa teže rešljivo, kakor je obstoj posebnega slovenjgraškega in mariborskega GGO na alpskem predelu mariborskega okraja. Vendar študijska skupina meni, da je trajna rešitev problema gozdarstva in lesne industrije na panonskem predelu v ustanovitvi enotnega GGO vzhodno od Maribora, ki bi zajelo okoli 70.000 ha gozdov z značilnostmi, ki smo jih navedli spredaj. Zaveda se pa, da je sedaj dokaj ovir za ostvaritev te zamisli in ob verjetno treba iskatičasne izhode, vendar se pri tem ne sme pozabiti na trajnejšo rešitev.

Med teže rešljiva vprašanja mariborskega okraja - in deloma panonskega predela - na področju gozdarstva in lesarstva, sodi tudi obstoj dravinjske lesne industrije, ki jo združuje LIP Slov. Konjice. Dravinjski bazen se navaja kot anomalija v naši formaciji območij. Po prvotni zasnovi območij leta 1948 se je predlagala ustanovitev - tedaj XIV-dravinjskega območja /2/, kar pa se ni zgodilo; pač pa se je v tem predelu utrdilo lesno predelovalno podjetje natančno na surovinski bazi zamišljenega dravinjskega območja. Podjetje se je uspešno razvilo in utrdilo na temelju lastnega surovinskega zaledja, ki zajema vso občino Konjice v celjskem okreju in vso občino Slo-

venska Bistrica v mariborskem okraju, to je del celjskega in del mariborskega GGO. Alimentacija podjetja /s sedežem v Konjicah, t.j. v okraju Celje/ z lesom iz zadnjega območja poteka doslej v redu; njegov samostojen obstoj in nadaljnji razvoj je primeren in možen - ob soglasju dveh sosednjih območij in dveh okrajev - kolikor to ustreza splošnim integracijskim težnjam in racionalnemu načrtnemu gospodarjenju z gozdom in lesom.

V drugih predelih Slovenije ni tako težko rešljivih vprašanj glede pravilnega oblikovanja in dodeljevanja GGO v gospodarjenje gozdarskim organizacijam, kakor so na panonskem predelu. Še najbolj zamotana so glede ljubljanskega GGO. Gozdno gospodarstvo Ljubljana zajema komaj 21 % območnega etata in zato tudi ni sposobno, da bi imelo pomembnejšo vlogo pri utrditvi lesnega gospodarstva. Razparcelirana surovinska baza podpira divergentne težnje med lesnimi podjetji. Svoje presežne kapacitete vzdržujejo ta podjetja s tem, da del surovin črpajo z drugih območij. Z neutemeljenim razformiranjem LIP Ljubljana - izvedeno je bilo pred nekaj leti - so obvisele v zraku še tiste pridobitve, ki so jih bili dosegli v prvih letih obstoja območja.

Problematika ljubljanskega GGO - kakor več ali manj tudi večine ostalih območij - terja podrobno in poglobljeno študijo ter sestavo oziroma objavo specialnih študij. Tudi vprašanja nosilcev GGO narekujejo razčiščevanje. Očitna težnja temeljnega zakona o gozdovih je v tem, da bodo praviloma gozdna gospodarstva nosilci GGO; v LR Sloveniji pa imamo za sedaj več kategorij nosilcev: gozdna gospodarstva /Ljubljana, Kranj, Bled, Tolmin, Postojna, Celje, Maribor, Nazarje/; kmetijsko-gozdarska posestva /Kočevje, Novo mesto, Brežice, Slovenjgradec/; kmetijski kombinat /Ptuj, Murska Sobota/.

Takšne študije bodo v mnogočem olajšale potrebna ukrepanja novih okrajnih ljudskih odborov glede območij.

Ad 2/ Osvetlitev organske povezanosti gozdnega in lesnega gospodarstva v območjih

Ta drugi sklep na posvetovanju je bil napravljen spričo mnenja raznih udeležencev iz vrst lesarjev, da se pri obnavljanju GGO premalo poudarja ta vloga in pomen lesne in-

dustrije oziroma lesnega gospodarstva tako v novih zakonih o gozdovih, kakor tudi v inštitutski študiji o GGO, in da že samo poimenovanje "Gozdnogospodarska območja Slovenije" pomeni korak nazaj v primerjavi s prejšnjo oznako "Gozdnogospodarska in lesnoindustrijska področja Slovenije". Zaradi vsega tega se je pojavilo pri lesarjih mnenje, da se lesna industrija, tako pomembna v našem narodnem gospodarstvu, nekoliko vidno zapostavlja.

Spričo takšnih gledanj je študijska skupina predlagala, da posebna skupina lesarjev pismeno poda in podrobno obrazloži pripombe k posameznim tezam in formulacijam študije o GGO, s katerimi se lesarji ne strinjajo. Njen predlog je bil usvojen.

Na raznih posvetovanjih lesarjev se je izoblikovalo enotno gledanje na vprašanje omočij, ki je prikazano in obrazloženo v študiji: "Dve tezi o gozdnogospodarskih območjih" /13/. Na podlagi te čopolnilne študije in ustnih obravnavanj so se gledanja v študijski skupini glede območij domala vskladila.

Nedognanost osnovne študije /11/ - ta ima zaradi nekaterih nerazčiščenih pojmov deloma polemičen značaj - , dalje dane smernice ZIT, najvišjega strokovnega foruma, in končno dosežno poenoteno gledanje v glavnih tezah med člani študijske skupine, vse to je terjalo izdelavo in publikacijo nove študije. Ta naj ugotovi temeljna načela celotnega kompleksa teženj na področju gozdnega in lesnega gospodarstva, ki jih združujemo v pojmu gozdnogospodarskih in hkrati lesnogospodarskih območij. Popravi naj nesorazmerje v obravnavi posameznih komponent, delnih vprašanj, hkrati pa naj poda pojasnila v tistih vprašanjih, kjer je polemični značaj prvotne študije ustvaril takšne vtise, takšna tolmačenja, ki niso bila skladna s stvarnimi nameni avtorjev prvotnega elaborata iz leta 1962. Dalje naj ta študija popolnoma jasno potrdi eno od osnovnih načel elaborata iz leta 1948, da je tesno sodelovanje med gozdnim in lesnim gospodarstvom nujno potrebno in da je v interesu obeh gospodarskih panog, da se to sodelovanje razvija in se aktivno podpira z obeh strani, ter da so gozdnogospodarska območja kot teritorialne enote tisti okvir,

v katerem naj se takšno sodelovanje čimbolj ustvarja. Zato naj študija nosi naslov: "Gozdnogospodarska in lesnogospodarska območja Slovenije". Nadalje naj ta v posebnih poglavjih sintetično osvetli območja z vidikov gozdarjev in lesarjev, prikaže stanje oziroma dosežke v letu 1962 in perspektive glede nadaljnjega reševanja problema območij; in končno, obrazloži naj nekatere izraze odnosno opredeli pojme, kar vse naj prispeva k lažjemu oblikovanju enotnega gledanja na ta problem v krogu strokovnjakov in zainteresiranih institucij.

Študiji je priložen tudi tabelarni pregled gozdnih fondov po območjih, kakor so oblikovana z dosedanjimi odloki okrajnih ljudskih odborov na temelju pooblastil zakona o gozdovih LRS /1961/.

Po stanju konec 1962 imamo 15 območij in kraško ozemlje izven območij, kakor je razvidno iz tabele I. V tabeli II pa je nakazana alternativa, za primer, da bi se celotni severni slovenski panonski predel združil v eno območje. Zapadna meja tega območja je v priloženi pregledni karti označena črtkasto /----/.

Pripomniti je treba, da ni bilo mogoče izdelati tabelarnih prikazov stanja gozdnih fondov na podlagi novih in dokončno preverjenih podatkov, zato imate ti tabeli le bolj orientacijski pomen.

II Območja z vidikov gozdnega gospodarstva

Po prvotni koncepciji območij naj bi se z vidikov načrtnega gospodarjenja z gozdom in lesom ustanovila gozdnogospodarska območja, v njihovih mejah pa naj bi se vskladile lokalne potrebe po lesu z zmogljivostjo gozdov. S tem se je želelo z gospodarskimi ukrepi zagotoviti izvajanje načela o trajnosti donosov od gozdov na ravni območja.

Da bi se načrtno in trajno zagotovilo oskrba lesne industrije in druge splošno družbene potrebe po lesu, naj bi se v smislu zveznih navodil ustanovile "gozdnogospodarske oblasti". Pod tem imenom je mišljena skupina gozdnogospodarskih območij, katera naj bi s svojimi presežnimi etati, torej s presežki po kritju krajevnih potreb, zagotovile trajno oskr-

bo velikih, tehnično moderno opremljenih lesnoindustrijskih podjetij.

Potemtakem so zvezna navodila predvidevale rajoniranje gozdnega in lesnega gospodarstva v dveh stopnjah. Z območji kot gospodarskimi rajoni prve stopnje naj bi se zagotovil načrten in pravilen razvoj gozdnega gospodarstva, gozdnogospodarska oblast kot gospodarski rajon druge stopnje pa naj bi zagotovil pravilen razvoj lesne industrije.

Kakor se je moglo že od vsega začetka pričakovati, so republike enotna zvezna navodila različno tolmačile in različno izvajale, kajti v svojem dotedanem razvoju so dosegle različne stopnje in so v zvezi s tem morale upoštevati svoje specifične potrebe in pogoje.

Lahko pa trdimo, da je Slovenija prednjačila v razvijanju teorije gozdnogospodarskih območij. Republiško ministstvo za gozdarstvo se ni zadovoljilo s skupimi zveznimi navodili iz leta 1945, temveč je naročilo Gozdarskem inštitutu Slovenije, da izdela temeljito študijo o dejanskih potrebah in pogojih rajonizacije gozdnega in lesnega gospodarstva v Sloveniji. Inštitut je to nalogo v razmeroma kratkem času izpolnil in je izdelal predlog, kako naj bi se rajonizacija izvršila. Pri tem je v nekaterih točkah bistveno odstopil od zveznih navodil. Predvsem je upošteval dejstvo, da v Sloveniji ne obstoji problem oskrbe požeželja z lesom za lastne potrebe /zaradi visokega odstotka gozdnatosti in močnega zasebnega sektorja gozdov/, pa potemtakem tudi ni potrebna rajonizacija s tega vidika. Zato se je iskala taka rešitev, ki bi enako zadovoljevala potrebe naprednega gospodarjenja z gozdovi in tudi perspektiven razvoj takšne lesne industrije, ki bi bila skladna s tehničnimi dosežki na tem področju. Zato se je v Sloveniji zavrgla dvostopenjska rajonizacija in so po predlogu Gozdarskega inštituta Slovenije ustanovljena le gozdnogospodarska območja, 17 po številu, katera so predstavljala gospodarske enote višje stopnje za gozdno in hkrati za lesno gospodarstvo.

Iz prvotnih teoretskih zasnov je lik območij prodiral v gospodarsko prakso.

V teritorialnem okviru, ki so ga sestavljala gozdno-

gospodarska območja, so bila leta 1948 v Sloveniji ustanovljena nova, hkrati gozdna in lesnoindustrijska, podjetja pod imenom "gozdna gospodarstva" in sicer s sedežem:

1/ v Tolminu za	I. Tolminsko gozdnogosp. območ.;		
2/ na Bledu za	II. Triglavsko	"	"
3/ v Kranju za	III. Kranjsko	"	"
4/ v Ljubljani za	IV. Ljubljansko	"	"
5/ v Postojni za	V. Postojnsko	"	"
6/ v Ribnici za	VI. Ribniško	"	"
7/ v Kočevju za	VII. Kočevsko	"	"
8/ v Novem mestu za	VIII. Dolenjsko	"	"
9/ v Brežicah za	IX. Posavsko	"	"
10/v Celju za	X. Savinjsko	"	"
11/v Nazarju za	XI. Gornjegrajsko	"	"
12/v Slovenjem Gradcu za	XII. Koroško	"	"
13/v Podvelki za	XIII. Pohorsko	"	"
14/v Mariboru za	XV. Dravsko	"	"
15/v Murski Soboti za	XIV. Prekmursko	"	"
16/v Rakeku, ki pa je bilo brez lastnega območja			

Čeprav je bilo postavljeno načelo, naj se za vsako gozdnogospodarsko območje ustanovi posebno podjetje, so vendar od tega odstopili v treh primerih, in sicer:

a/ XIV. Dravinjsko gozdnogospodarsko območje ni dobilo lastnega podjetja, temveč so območje gozdove dodelili gozdnemu gospodarstvu v Mariboru in Celju.

b/ V Postojnskem /t.j.V./ območju sta bili ustanovljeni dve podjetji, v Postojni in v Rakeku; toda rakeško podjetje je bilo kmalu likvidirano in tako ta anomalija odpravljena.

c/ V XVII. Kraškem območju tudi ni bilo ustanovljeno posebno gozdnogospodarstvo, in sicer je bilo to storjeno načrtno, ker so v tem območju zajeti le izredno slabi kraški gozdovi, tako da je to območje razglašeno kot "pasivno", torej takšno, ki ne more sodelovati v načrtni gozdni proizvodnji.

Omeniti je treba, da so prednja podjetja dejansko bila le izpostave ministrstva oziroma glavne direkcije ter so izvrševala dejavnost panoge 311 /gojitev gozdov/, 313 /izkori-

ščanje gozdov/ in panoge 122 /predelava lesa/.

Že leta 1949 pa je bila izvršena reorganizacija, in sicer tako, da so se prvotna gozdna gospodarstva razdelila v dvoje podjetij: v "gozdna gospodarstva" /GG/, ki so se ukvarjala izključno z dejavnostjo gojitve gozdov /panoga 311/, in "lesno industrijska podjetja" /LIP/, ki so se ukvarjala z izkoriščanjem gozdov /panoga 313/ in predelavo lesa /panoga 122/. Poudariti je treba, da so tudi nova podjetja zadržala prvotni teritorialni okvir območja.

Pri naslednjih reorganizacijah so bila gozdna gospodarstva podrejena ministrstvu za gozdarstvo in potem glavni upravi za gozdarstvo LRS, lesnoindustrijska podjetja pa generalni direkciji lesne industrije LRS. S tem je bil storjen začetek ločitve gozdnega od lesnega gospodarstva. Ta ločitev je bila še bolj poudarjena, ko je bila pri naslednji reorganizaciji izločena iz pristojnosti lesnoindustrijskih podjetij dejavnost izkoriščanja gozdov /panoga 313/. Tako je prišlo do tega, da so gozdna gospodarstva v Sloveniji dokončno prevzela dejavnost gojitve in izkoriščanja gozdov, lesno industrijska podjetja pa so se omejila izključno za predelavo lesa.

Ko je bilo leta 1950 v naši državi uveljavljeno načelo upravljanja državnih gospodarskih podjetij po delovnih kolektivih, so industrijska podjetja med prvimi to načelo tudi uresničila. Gozdna gospodarstva so pa še nadalje ostala gospodarske ustanove brez delavskega samoupravljanja. Ko so pa gozdna gospodarstva prevzela dejavnost izkoriščanja gozdov in so si s tem ustvarila večje samostojne vire dohodkov, so njihovi kolektivi z vedno večjim poudarkom zahtevali, da se tudi njim prizna status podjetja z delavskim samoupravljanjem in s pravicami, ki sledijo iz tega. To so gozdna gospodarstva v Sloveniji dosegla leta 1954. V vseh drugih republikah pa so gozdna gospodarstva vse do leta 1961 zadržala status gospodarskih ustanov s samostojnim financiranjem, sedaj finančno samostojnih zavodov, in so svojo dejavnost omejevala izključno na gojitev gozdov, medtem ko so lesnoindustrijska podjetja zadržala izkoriščanje gozdov in predelavo lesa.

Pot, ki jo je bila ubrala Slovenija, je že od vsega začetka vzbudila veliko zanimanje v vseh drugih republikah.

Strokovni in gospodarski krogi v teh republikah so sodili, da se je Slovenija lotila tveganege eksperimenta, in da bi iz tega mogle nasteti dokaj škodljive posledice. Zlasti so poudarjali, da ne kaže delovnim kolektivom gozdnih gospodarstev izročati v upravljanje tako ogromnega bogastva, kot so družbeni gozdovi, češ da so kolektivi zainteresirani na dohodkih, ki izvirajo od izkoriščanja gozdov, zavedajo pa se, da ne bodo uživali koristi, ki se kasno pojavijo kot posledica gozdnogojitvenih storitev. Za gozdarstvo je pač značilen dolgotrajen proizvodni cikel proizvodnje lesne materije, katero pospešujemo z gozdnogojitvenimi ukrepi.

Taki pomisleki so se uveljavljali tudi v Sloveniji, vendar v drugačni obliki in z drugačnimi posledicami. Republiški zakon o gozdovih iz leta 1953 ni izročil družbenih gozdov v gospodarjenje podjetjem, podobno kakor so tovarne kot osnovna sredstva izročena tovarniškim delovnim kolektivom, temveč je določil, da okrajni ljudski odbori predstavljajo družbo kot lastnika gozdov. S tem so bila vsa pooblastila, ki izvirajo iz lastninskih odnosov, prenešana na okrajne ljudske odbore, kjer so bili ustanovljeni posebni organi, "okrajne uprave za gozdarstvo", z namenom, da izvajajo ne le oblastvene funkcije, temveč tudi gospodarske operativne naloge, vendar le do konca 1957; po tem letu pa so se te naloge postopoma prenesle na gozdnogospodarske organizacije.

Le v enem členu tega zakona je bilo določeno, da okrajni ljudski odbori lahko prepuste izvajanje posameznih gozdnogospodarskih nalog podjetjem, ki se ukvarjajo z gozdno proizvodnjo /praviloma gozdnim gospodarstvom/. S tem so leta do bila izrazit značaj uslužnostnih podjetij. Zakon je ustvaril teoretsko možnost, da ljudski odbor prepusti izvajanje posameznih gozdnogospodarskih nalog kateremu koli podjetju s področja gospodarjenja z gozdovi. Teoretsko je bilo možno, da se v Sloveniji na temelju takih zakonitih določb osnujejo specializirana podjetja za gojitev, za urejanje, za izkoriščanje gozdov, za izgradnjo gozdnih prometnih sredstev itd., katera bi svojo dejavnost razširila na celotno ozemlje Slovenije. Druga možnost je bila v tem, da vsak okraj osnuje svoje lastno podjetje, svoje okrajno gozdno gospodarstvo, katero bi

na okrajnem območju izvajalo vsa naštetá delá kot uslužnostno podjetje. Dejansko niso nikdar skušali uveljaviti specializiranih podjetij, katera bi svojo dejavnost razširila na celotno ozemlje republike, temveč so se pojavile močne težnje za ustanavljanje okrajnih gozdnih gospodarstev, s čimer bi gozdnogospodarska območja iz leta 1948 izgubila svoj pomen in vsebino. Gozdna gospodarstva so nasprotovala takim spremembam /11/, in končno tudi uspela, da prepričajo javnost in predstavníške organe o neustreznosti takih ukrepov. Gozdna gospodarstva se nikdar niso sprijaznila z vlogo uslužnostnega podjetja, temveč so vedno in povsod uveljavila svojo pobudo, kakor da bi bili gozdovi njihovo osnovno sredstvo, s katerim bodo trajno gospodarila; večno so odločno zagovarjala in branila načelo, da se gozdovi smejo izkoriščati le v mejah, ki zagotavljajo trajne donose lesa. Zato so z vso vne-
mo začela izdelovati gozdnogospodarske načrte in so pri tem pomembno pozornost posvetila gozdnogojitvenim nalogam ter zgraditvi gozdnoprometne mreže, da bi s tem zmanjšala ne samo stroške izvoza lesa iz gozdov, temveč hkrati tudi olajšala izvajanje gozdnogojitvenih del.

Kakor je bilo že rečeno, so strokovni krogi v drugih republikah z velikim zanimanjem zasledovali slovenski "eksperiment". Pri tem se je vedno bolj uveljavljalo spoznanje, da teoretski pomisleki niso bili upravičeni ter da so gozdna gospodarstva s svojim gospodarjenjem dokazala, da so vredna zaupanja in da so z dodeljenimi gozdovi postopala kot dobri in skrbni gospodarji.

Naš "eksperiment" je imel močne posledice tudi v vse-državnem merilu. Temeljni zakon o gozdovih iz leta 1961 je nedvomno upošteval tudi izkušnje, pridobljene v Sloveniji. Med svojimi glavnimi določbami je sprejel tudi gozdnogospodarske območja kot teritorialne okvire, v katerih naj se razvija dejavnost organizacij na področju gospodarjenja z gozdom in lesom, katerim družba izroča svoje gozdove v gospodarjenje. Obseg in oblika območij naj bo tak, da se omogoči uspešno delovanje gospodarskih organizacij; le-te pa so dolžne upoštevati načelo trajnosti donosov lesa in si prizadevati, da povečajo te donose z ustreznimi gospodarskimi ukrepi, zla-

sti z mobilizacijo vseh naravnih proizvodjalnih sil.

Republiški zakon o gozdovih iz leta 1961 je v 4. členu pooblastil okrajne ljudske odbore, da določijo meje območij, potem ko so dobili mnenje občinskih ljudskih odborov. Takšna stilizacija njegovih določb omogoča, da se gozdnogospodarska območja prilagodijo mejam občin ali okrajev, če bi pristojni ljudski odbori to sklenili. Vendar pa se je tudi ob tej priložnosti pokazalo, da so se gozdnogospodarska območja v svoji sedanji obliki in v svojih dosedanjih mejah že tako globoko zasedrila v našem gospodarskem življenju, da so okrajni ljudski odbori odločali, da meje območij ostanejo domala nespremenjene.

Toda tudi v Sloveniji ni ostalo vse tako, kakor je bilo pred objavo novih zakonov. Temeljni zakon o gozdovih je tudi pri nas povzročil bistvene spremembe glede vloge in pomena območij kakor tudi gospodarskih organizacij, ki delujejo v njihovem okviru. Dejstvo pa je, da se teh sprememb premalo zavedamo in zato jih tudi premalo upoštevamo v vsakdanji praksi.

Najvažnejša sprememba je v tem, da so gozdna gospodarstva prenehala biti uslužnostna podjetja, temveč so postala gospodarske organizacije, ki v okviru zakonov dejansko gospodarijo z gozdovi. Gozdovi so postali njihova "osnovna sredstva".

Gozdna gospodarstva ne "kupujejo" več od okrajnih ljudskih odborov lesa v stoječem stanju; to pomeni, da ne plačujejo več tako imenovane "gozdne takse" za stoječ les, temveč izvajajo sečnje v okviru odobrenih etatov in letnih planov sečenj. Celotna kupnina, ki jo prejmejo za izdelane gozdne sortimente, pomeni njihov dohodek; tega delijo po splošnih zakonitih instrumentih, ki veljajo za gospodarske organizacije neglede na to, kateri panogi pripadajo.

Tudi ne naročajo več okrajni ljudski odbori gozdnim gospodarstvom, da izvršijo to ali ono gojitveno storitev, da zgrade to ali ono prometno sredstvo ali zgradbo, temveč ta gospodarstva izvajajo dela iz sredstev, ki so jih sama ustvarila, ali pa iz kreditov, za katere so morala sama poskrbeti.

Popolnoma je prenehalsistem subvencij in dotacij/iz-
vzemši nekatere primere na Krasu/, ki so se do 1961 leta
dodeljevale v najrazličnejših bolj ali manj prikritih obli-
kah. Po dotedanjem sistemu niso bila vse gozdna gospodarstva
enako obremenjena s prispevki za gozdni sklad, zlasti pa niso
enako uživala sredstev iz teh skladov, da bi mogle izvajati
gozdnogojitvena ali pa gradbena dela. Sedaj smejo gozdna gos-
podarstva računati le s tistimi finančnimi sredstvi, ki so jih
sama ustvarila, ali pa s krediti, ki so si jih sama pridobila.
Najbolj očitna posledica takega stanja je naraščajoče
spoznanje, da nimajo vsa gozdna gospodarstva enakih ekonom-
skih pogojev za svoje delo. Nekatera ustvarjajo z realizaci-
jo svojih rednih etatov tolikšen dohodek in iz njega izvira-
joči čisti dohodek, da svojim kolektivom lahko izplačujejo
razmeroma visoke osebne dohodke, da bogato dotirajo svoje
sklade, med njimi tudi sklade za skupno porabo, da z investici-
cijami v ceste in mehanizacijo nenehoma povečujejo proizvod-
nost dela, zmanjšujejo proizvodne stroške in s tem povečuje-
jo čiste dohodke. Druga gozdna gospodarstva pa z realizacijo
svojih etatov komaj krijejo razmeroma nizke osebne dohodke
svojih kolektivov, z največjimi napori zberejo sredstva za
najnujnejša gozdnogojitvena dela ali pa jih celo opuščajo,
češ da jih bodo izvajala takrat, ko se njihovo finančno stan-
je popravi.

Pri naših preudarjanjih moramo upoštevati razmere tudi
v drugih republikah, saj so gozdna gospodarstva sedaj postala
vladajoča oblika gospodarjenja z družbenimi gozdovi in niso več
posebnost, s katero se je Slovenija razločevala od drugih re-
publik. Zato se danes vprašanja gozdnih gospodarstev, in do-
sledno temu vprašanja območij, rešujejo v zveznem marilu in s
zveznimi finančnimi predpisi, ki veljajo za vsa državo /fi-
nančni instrumenti/.

Znano je, da so v nekaterih naših republikah bili ne-
pripravljeni na uvajanje novih načel v naše gospodarjenje z
gozdovi. V mnogih krajih so prevladovala lokalistične težnje
in so gozdnogospodarska območja prikrojena po občinskih me-
jah. Dalje moramo upoštevati, da imamo v naši državi obširne
pokrajine, v katerih so gozdovi ohranjeni le v odročnih kra-

jih, lesna zaloga pa sestoji skoraj izključno od listavcev, predvsem bukovine slabe kakovosti.

Tam, kjer so meje gozdnogospodarskih območij določali po zunanjih vidikih, kjer so upoštevali le zemljepisne značilnosti, administrativne meje in podobne okolnosti, niso pa napravili temeljitejše analize o ekonomski zmogljivosti gospodarskih organizacij, je skoraj nujno moralo priti do težav. Te težave so pretežno le zunanji znaki, da so v naši državi ustanovljena tudi takšna območja in takšne gospodarske organizacije, ki nimajo pogojev za obstoj in razvoj, ker v pasivnih gozdnatih predelih gozdna gospodarstva ne morejo ustvariti sredstev za gojitev in pospeševanje gozdov.

V sedanji fazi skušajo zvezni upravni organi z različnimi finančnimi ukrepi priti na pomoč takim gozdnim gospodarstvom. Vprašanje tako imenovanih "šibkih" gozdnih gospodarstev - nekaj jih je tudi v Sloveniji - je danes izredno aktualno in o njem razpravljajo zlasti v tistih republikah, kjer so območja in njihovi nosilci gozdna gospodarstva kot podjetja šele sedaj uvedena. Neposreden povod, ki je spržil številne razprave, je vprašanje "biološke amortizacije" za zagotovitev enostavne in razširjene reprodukcije gozdov. Ta je pri "šibkih" gozdnih gospodarstvih bolj ali manj problematična, čepravno je potreba po teh sredstvih pri gospodarsko šibkih organizacijah največja. Vsekakor se po ukinitvi bivših gozdnih skladov kaže potreba po iskanju novih oblik za izravnavo različnih proizvodnih oziroma gospodarskih pogojev med gozdnimi gospodarstvi odnosno območji.

Številne ekonomske analize in študije skušajo dognati razloge, zakaj sistem gozdnogospodarskih območij, v katerih naj bi razvijale svojo dejavnost gozdnogospodarske organizacije, ni dal povsod pozitivnih rezultatov, in kakšni ukrepi bi bili pri tem potrebni. Predvsem je treba tu omeniti študijo prof. Z. Potočiča v zagrebškem Šumarskem listu /16/ - z njegovimi tezami se strinjajo razni vplivni jugoslovanski gozdarski strokovnjaki - ki narekuje nujne in temeljite obravnave našesplošne tematike o gozdnogospodarskih območjih v državnem merilu. V pogojih, ki jih je ustveril novi temeljni zakon o gozdovih, sta ekonomska analiza in ekonomski študij

o pogojih za obstoj gozdnih gospodarstev kot nosilcev GGO postela "kategoričen imperativ" v vsem jugoslovanskem gospodarskem prostoru. Razčistiti bo treba - v državnem merilu - tudi mnoge temeljne pojme. Med take sodi vprašanje, ali so zemljišče in lesna zaloga osnovna sredstva gozdnih gospodarstev ali niso. Mnogi ekonomisti trdijo, da niso, in se to stališče upošteva tudi pri sedaj veljavnih finančnih zakonih. Toda družba je dala gozdove gospodarskim organizacijam, da gospodarijo z njimi in da ustvarjajo dohodke. Tako je dala družba tudi tovarne delovnim kolektivom, toda poprej mora biti točno ugotovljena vrednost teh osnovnih sredstev. Gozdna gospodarstva pa so edina gospodarska organizacija, ki uporablja družbena sredstva ogromne vrednosti, ne da bi bila ugotovljena njihova vrednost, tudi se na ta sredstva ne uporabljajo predpisi glede amortizacije.

V Potočičevi študiji je zanimiva trditev, da ima čisti dohodek, ki ga ostvarjajo gozdna gospodarstva, značaj rente, in sicer rente položaja, ki odvisi le od objektivnih dejstev, lege gozdov, sestave lesne zaloge idr. Menimo, da v Sloveniji ni potrebno dokazovati, da so prav subjektivne sile, prizadevanja kolektivov naših gozdnih gospodarstev, največ prispevale k temu, da je naš "eksperiment" že doslej dal pozitivne rezultate.

III. Območja z vidikov lesnega gospodarstva

V uvodnem delu pričujoče publikacije smo prikazali razvoj problema območij skupno za celoten kompleks gozdarstva in lesne industrije. Spričo obstoječe delitve dejavnosti panog 311, 313 in 122 na dve kategoriji gospodarskih organizacij - v skladu z novim temeljnim zakonom o gozdovih - sta se pojavili glede vsebine območij dve različni tezi, in sicer prvotna, po kateri smo prevzeli območja kot gozdnogospodarska in hkrati kot lesnoindustrijska, in druga novejša, po kateri se tolmačijo območja izključno kot ekonomsko-organizacijski instrument gozdnega gospodarstva, medtem ko se ^{za} poglobitev sodelovanja z lesnogospodarskimi organizacijami išče nova platforma /11/.

Ponovno obravnavanje koordinacije obeh kategorij gospodarskih organizacij se je sprožilo predvsem zaradi sprememb, ki so od leta 1947 dalje nastale v naši gozdni zakonodaji. Medtem ko so zakoni o gozdovih pred letom 1961 regulirali poleg pristnega področja gozdarstva tudi stična vprašanja z lesnim gospodarstvom /vodstvo in nadzorstvo načrtovanja in zgraditev lesne industrije, odobrevanje surovinske baze za razširitev in ustanavljanje novih kapacitet itd./, si ne pridruže novi zakon o gozdovih praktično nobenega vpliva na razvoj lesne industrije oziroma na reguliranje gospodarjenja z lesom.

Edini stik, ki ima pa še komaj kako zvezo s prejšnjim poseganjem gozdarstva v področje lesne industrije, je formuliran s čl. 15 temeljnega zakona o gozdovih, in sicer z besedilom: "Da bi se gozdovi umneje izkoriščali, so ljudske republike pooblašene, da lahko predpišejo tehnične pogoje za delo obratov in podjetij, ki se ukvarjajo s primarno predelavo lesa". Namesto prejšnjega aktivnega sodelovanja na razvoju lesne industrije je torej v gozdnem zakonu ostala gozdarstvu le še nekakšna zavarovalna klavzula proti možnemu neracionalnemu izkoriščanju lesa.

Podrobnejša določila vsebuje zakon o gozdovih LRS iz l. 1961, ki se v 46. členu glasi: "S primarno predelavo lesa se lahko ukvarjajo le gospodarske organizacije in obrti, ki imajo obrate ali strojne naprave tehnično tako opremljene, da zagotavljajo racionalno izkoriščanje lesa, potreben strokovni kader ter obrtno dovoljenje, če je potrebno po veljavnih predpisih. Podrobnejše predpise o tehnični opremljenosti in strokovnem kadru izda Sekretariat IS za industrijo in obrt v soglasju s Sekretariatom IS za kmetijstvo in gozdarstvo".

Potemtakem se je prejšnja širina pojma gozdarstva v zakonodaji zožila na izključno gospodarjenje z gozdovi in na tej ravni uveljavljena območja formalno tudi ne morejo biti več kot samo gozdnogospodarska. Enostransko izpeljana razdružitev organske celote je pa na drugi strani povzročila nastanek praznine, ki je glede na prehodne razvojne težnje zlasti v primeru Slovenije sprožila polemiko o pristnem značaju in vlogi območij.

- Ali je rajoniranje potrebno tudi za razvoj lesnega gospodarstva?

Splošen odgovor na gornje vprašanje se ne more glasiti drugače, kot da je makroekonomska problematika za lesno gospodarstvo prav tako aktualna kakor za gozdno. Še več, dosežanje izkušnje z urejanjem lesnega gospodarstva potrjujejo, da zadeva razvoj k višji produktivnosti na tem področju ne teže ovire kot na gozdnem.

Lesna industrija pomeni vsaj na svoji primarni stopnji tipično bazensko gospodarstvo. Zato se nikjer ne ustanavlja na neki odmišljeni surovinski bazi. Tudi v deželah, ki uvažajo surovino in ki imajo mnogo večje kapacitete industrije, kot jih omogoča domača surovinska podlaga, je alimentacija iz tujih virov tako ali drugače, vsaj za dobo normalne amortizacije investicij, zagotovljena.

a/ Dejanski rajoni lesnega gospodarstva se oblikujejo že iz ekonomskih odnosov obratov primarne predelave do surovinskega zaledja na eni in do trga na drugi strani. Že ob tej fazi predelave se izhodiščna surovina težinsko reducira na okoli 55 %, kar v pogledu prevoznih stroškov uvršča obrate na lastni surovinski bazi v prednosten položaj pred obrati z daljšimi transportnimi razdaljami za prevoz surovine. Lokacijski odnos med virom surovine in njeno predelavo je tem bolj pomemben, čim manj je razvita transportna mreža; velikost rajonov se spreminja najprej kot funkcija tega odnosa.

Ob prvem raziskovalnem delu za ustanavljanje območij /"področij"/ smo ugotovili /2/, da se je tedaj primarna predelava lesa v Sloveniji razčlenjevala na 88 alimentacijskih bazenov, ki so imeli povprečno po tri industrijske žagarske obrate. Povprečna letna kapaciteta tedanjega obrata je znašala ok. 3.300 m³. Nič ni treba komentirati, zakaj je tako ekstremna razdrobljenost industrijske predelave izzvala selekcijo obratov /izločitev krajevno in tehnično najbolj neustreznih/ in v nadaljevanju rekonstruktijo in modernizacijo, s tem pa tudi koncentracijo primarne industrije najmanj na stopnjo ekonomsko utemeljenih kapacitet.

Teoretično bi surovino lahko nabavljali iz zajamčene surovinske baze, in to z dolgoročnimi pogodbami ali pa iz pro-

stega vsakoletnega nakupa, v vsakem primeru pa morajo obstoječe ali projektirane nove kapacitete industrije sloneti na trajni gozdni zmogljivosti, ki rezultira iz prirastka oziroma etate posameznega bazena. V obravnavanem obdobju je bila zajamčena surovinska baza edine praktična rešitev za pridobivanje konstant za načrtovanje rekonstrukcije lesne industrije. Tehniški in ekonomski nesmisel bi zagrešili, če ne bi prelomili s preteklostjo oziroma če bi se pred 15 leti lotili rekonstrukcije v prvi etapi v mejah tedanjih 88 bazenov. Na gornjih predpostavkah je dozoreval načrt za rajoniranje surovinske baze in za ustanovitev lesnoindustrijskih območij v teritorialni skladnosti z gozdnogospodarskimi.

b/ Rajoniranje lesnega gospodarstva bi pomenilo le rešitev na papirju, če se ne bi pojavili tudi novi nosilci kot izvajalci smotrnejše ureditve lesnega gospodarstva v začrtanih območjih. To se je zgodilo kmalu po razdružitvi prvotnih enotnih gozdnih in lesnih podjetij, ko so se v mejah območij ustanovila na eni strani gozdna gospodarstva, na drugi pa lesnoindustrijska podjetja, katera pretežno delajo v primarni obdelavi lesa. V zvezi s splošnim problemom rajoniranja je treba zabeležiti, da so se prav z mrežo območij izoblikovali temelji za ustanovitev podjetij. Podjetja bi sicer lahko ustanovili tudi po kakršnih drugačnih kriterijih, vprašanje pa je, koliko bi bila sposobna, da delujejo kot žarišča integracije obratovališč lesne industrije, ako se ne bi že ob ustanovitvi orientirala na konkretno, z območji opredeljeno surovinsko bazo.

Kratko analizo dosedanjega razvoja integracije lesne industrije bomo izpeljali pozneje.

Ali lik gozdnogospodarskih območij ustreza tudi pogojem za lesnogospodarska območja?

Po svojih funkcijah obsega lesno gospodarstvo na sektorju proizvodnje dejavnost, ki je nadaljevanje in dovrševanje proizvodnega procesa gozdnega gospodarstva, na ravni narodnega gospodarstva pa obsega tudi potrošnjo lesa, promet, trgovino, izvoz in uvoz lesa ter izdelkov na bazi lesa, torej široko problematiko aktualne in perspektivne preskrbe prebivalstva z lesom. Z mrežo območij naj bi se z vidika lesnega gospodarstva

darstva razčlenila dežela v produkcijsko-kozumna območja, v okviru katerih naj bi se neurejeno lesno gospodarstvo uredilo in dvignilo k višji proizvodnosti, da bi se preskrba zagotovila in izboljšala.

V Sloveniji smo s sedanjo strukturo porabe lesa daleč nad povprečjem države, saj smo kvoto lesa za naravno preskrbo že znižali na nekako 35 %. S tako visoko kvoto industrijske surovine ne zaostajamo za deželami Srednje Evrope. Prav relativno visoka stopnja razvitosti lesnega gospodarstva pa nas sili k iskanju temeljitejših organizacijsko-tehničnih metod za odkrivanje in mobilizacijo nadaljnjih rezerv industrijske surovine in za izvršitev že dozorelih preobrazb v tehnološki strukturi predelovalne industrije. S prednjih vidikov morajo biti območja kot lesnogospodarske enote predvsem zadosti velika, da se eno ali več podjetij, ki so navezana na alimentacijo z iste surovinske baze, lahko razvije do sodobnih ekonomskih kapacitet ob uporabi surovini najustreznejše tehnologije in serijske izdelave.

Na vprašanje, če formacija gozdnogospodarskih območij ustreza tudi zahtevam lesnega gospodarstva, lahko odgovorimo pozitivno na Tolminsko, Blejsko /Triglavsko/, Ljubljansko, Postojnsko, Ribniško-kočevsko, Novo-meško /Dolenjsko/, Brežiško /Posavsko/, Celjsko /Savinjsko/, Nozarsko /Gornjegrajsko/, Slovenjgraško /Koroško/ in Mariborsko /Dravsko/, torej za 12 območij, ki so se že docela utrdila in v katerih je teritorialna skladnost gozdnega in lesnega gospodarstva že postala stvarnost ob izvrševanju premen na ravni območij.

Gornjo trditev bi lahko podprli z dokumentacijo o prvotni zasnovi območij iz leta 1948. Že tedaj so prevladali vidiki za skladno rajoniranje enotnega ekonomskega kompleksa in prav prizadevanja za večje enote s stališča lesne industrije so bistveno vplivale na spremenitev prvega osnutka gozdnogospodarskih območij v smeri njihovega povečanja.

Še bolj prepričljiv odgovor na spredaj obravnavano vprašanje pa vsebuje elaborat "Gozdnogospodarskega območja Slovenije" iz leta 1962, ko utemeljuje potrebo revizije z dokazovanjem, da so bila prvotna območja zasnovana kot prava lesno-industrijska in da so tedaj premalo upoštevali posebne raz-

loge gozdnega gospodarstva. Potemtakem se lahko zanesemo, da v Sloveniji izoblikovana območja zares pomenijo zadovoljivo makroekonomske rešitve za obe panogi.

Stališče predstavništva lesne industrije.

Spređaj smo omenili, da je novi zakon o gozdovih /temeljni in republiški/ bistveno spremenil predhodne odnose med gozdarstvom in lesno industrijo. Iz razvoja naše zakonodaje se opazi po eni strani dosledno odstopanje od administrativnih posegov /kako naj se gozdovi v korist skupnosti zavarujejo in oskrbujejo/, po drugi strani pa uveljavljanje ekonomsko-organizacijskih vidikov /kako naj se z njimi gospodari/. S poudarkom na proizvodni značaj gozdarstva in na preoblikovanje bivših uprav /kot ustanov/ v gospodarske organizacije, /kot podjetij/ pa se je hkrati zožila prejšnja širina gozdarške dejavnosti, ki je na ravni zakonodaje povezovala vse člene verige od gojenja in izkoriščanja gozdov do predelave lesa. Glede na prejšnje medsebojne odnose pomeni opisane spremembe drugačno opredelitev gozdnogospodarske dejavnosti, po svojem učinku pa razdružitev gozdnega in lesnega gospodarstva. Nastale spremembe je povzročila prehodno praznina in odprla nova vprašanja, na kakšni podlagi naj se med seboj vzajemno odvisne komponente usklajajo v organsko celoto.

Veliko bolj kot stare odnose med gozdarstvom in lesarstvom nakazala zakona o gozdovih, pa je potrebo po organizacijski poveavi obeh panog poudaril v svojem ekspoziciju pri sprejemanju temeljnega zakona o gozdovih sekretar Sekretariata zveznega izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo /9/, ki je temu problemu posvetil posebno pozornost in sicer z naslednjimi poudarki:

1/ da pomeni področje gozdarstva in lesne industrije že po naravi edinstveno organsko verigo gospodarjenja v tehnološkem in gospodarskem smislu besede;

2/ da pomeni lesna industrija tipično bazensko gospodarstvo, kjer je podlaga odločilno opredeljena z njeno surovinsko bazo;

3/ da se doba trajanja lesnoindustrijske ureditve približno ujema z dobo, v kateri je mogoče doseči bistvene spremembe v strukturi gozdne proizvodnje.

O pravilnosti perspektive, da bomo najvišjo stopnjo produktivnosti dosegli šele tedaj, kadar se bodo vse dejavnosti od pridelovanja lesa do njegove predelave in do plasi-
ranja proizvodov koordinirale v okviru enotne gospodarske or-
ganizacije, ne more biti nobenega dvoma. Taka perspektiva pa
obvezuje oba sektorja k dolgoročni orientaciji v smislu po-
vezovanja proizvodnih komponent ali pa vsaj k opustitvi ukre-
panja v nasprotni smeri. Zadrževanje ali pospeševanje razvoja
h končni integraciji bo odvisno od izvajanja premen, ki jih
vsak sektor neogibno mora popreje načrtovati in izpeljati na
svojem področju udejstvovanja.

Za gospodarjenje z gozdovi je novi zakon uveljavil os-
novne ekonomsko-organizacijske instrumente, ki pomenijo pre-
nos večjih pooblastil in odgovornosti na kolektive podjetij.
Zanimivo je, kako je na omenjene spremembe reagirala lesna
industrija. Predvsem se bomo ozrli na spreminjevalne predlo-
ge, ki jih je k osnutku temeljnega zakona o gozdovih formulir-
alo Združenje lesne industrije Jugoslavije. Združenje je
glavno težo pripomb posvetilo oporekanju združitve gojenja z
izkoriščanjem gozdov /kakor ga je predvideval osnutek in poz-
neje realiziral sam temeljni zakon o gozdovih/.

Po obsežnem utemeljevanju, da mora izkoriščanje še na-
prej ostati v panogi l22, je združenje v povzetku formuliralo
svoje predloge z naslednjimi točkami:

a/ da naj se organizacijsko vprašanje glede na izko-
riščanje gozdov ne rešuje s temeljnim, temveč naj se prepusti
republiškim zakonom,

b/ ako se vztraja na stališču, da zajame temeljni zakon
tudi izkoriščanje gozdov, naj se upoštevata dve alternativni,

c/ ako temeljni zakon vztraja na uveljavljanje enotne
organizacije za vso državo, se predlaga izbor ene od nasled-
njih dveh rešitev:

1. da izkoriščanje gozdov opravljajo praviloma podjetja
lesne industrije; samo izjemoma, kjer za to ni pogojev /AP
Vojvodina in del Slovenije/, pa gozdna gospodarstva, ali

2. v enotni obliki gospodarske organizacije naj se zdru-
žijo vse dejavnosti gojenja, izkoriščanja in predelave lesa.

V dodatku glavnih pripomb je imenovano družjenje še pred-

lagalo, da naj bi se 15. člen temeljnega zakona /ki govori o predpisu tehničnih pogojev za delo obratov in podjetij, katera se ukverjajo s primarno predelavo lesa/ dopolnil s pogojem, da je poleg soglasja organa za gozdarstvo potrebno tudi soglasje organa, pristojnega za industrijo. Končno je združenje izrazilo tudi svoje mnenje, da je ustanovitev gozdnih gospodarstev po območjih koristno in da pomeni edino pravilno rešitev; o pomenu območja v zvezi s surovinsko bazo industrije torej ni napravilo nobene pripombe.

Iz gornjega povzetka lahko sklepamo, da se združenje ni povsem zavedalo sprememb v zakonodaji; ko se je borilo, da bi obdržalo izkoriščanje v sklopu lesnih podjetij, je opustilo iskanje novih stičnih točk s kategorijo gospodarskih organizacij, ki po novem gospodarijo z gozdovi, torej s surovinsko podlago lesne industrije. Ne glede na uspeh ali neuspeh prizadevanj lesne industrije se lahko oceni, da njeno stališče ni bilo posrečen prispevek h gojitvi partnerstva med gozdničarji in lesnimi podjetji. Morebiti je manjkalo spoznanje, da bo osamostojitev gozdnih podjetij vzbudila pri teh več razumevanja za napredek lesne industrije kakor poprej.

V Sloveniji ni imela polemika o delovnem področju gozdnih oziroma lesnih podjetij nobenega odziva, že zato ne, ker novi zakon v tej republiki ni spreminjal že obstoječega organizacijskega stanja, če pa so tu nepretzvano s poprejšnjim razvojem postala še bolj aktualna vprašanja vskladitve gozdnega in lesnega gospodarstva. Določba 46. člena republiškega zakona o gozdovih /tehnična oprema obratov primarne predelave lesa/, ki je edina zveza med obema komponentama, je prejšnja splošna zavarovalna klavzula za racionalno izkoriščanje lesa kot pa izhodišče spodbud za aktiviranje sodelovanja med člani enotnega ekonomskega kompleksa. Nobeno naključje ni, da v naši republiki obravnavajo to problematiko, ki je z novim zakonom o gozdovih ostala odprta, na konceptu območij kot skupnem imenovalcu. Spodbude v tej smeri morajo priti iz kroga neposredno prizadetih gospodarskih organizacij.

V prednji zvezi je potrebno ugotoviti, da republiško predstavništvo lesne industrije v vsej razvojni dobi GGO ni nikoli strmel^eo za tem, da bi se ta območja uveljavila tudi

kot lesnogospodarske enote in kot konstante za dolgoročen razvoj lesne industrije skladno z gozdnogospodarskimi območji.

- Prikaz dosedanjega razvoja integracije lesne industrije v zvezi z območji

Ko so bila pred 15 leti ustanovljena v mejah območij lesnoindustrijska podjetja, se je glede na tehnično zastarelost in zelo razdrobljene kapacitete žagarskih obrátov moglo pričakovati, da se bo predvsem izvršila rekonstrukcija primarne predelave in za naslednjo stopnjo pripravila premena tehnološke strukture lesne industrije v smeri finalne predelave in integrálnejšega izkoriščanja surovine. Dejansko so podjetja predvsem uresničila bolj ali manj učinkovito selekcijo v mreži svojih žagarskih obrátov, zatem pa neposredno prešla k razširitvi proizvodnega programa z ustanavljanjem finalnih obrátov, slonečih na zmogljivosti lastne primarne proizvodnje.

V strukturi vrednosti proizvodnje je delež izdelkov višje stopnje predelave v vseh podjetjih naglo rasel ter se je od neznatnih začetnih postavk dvignil na 50 %, v nekaterih primerih celo nad 70 %. S tako pospešenim razvojem finalne predelave oziroma s tako visoko kvoto žaganega lesa, ki se v režiji podjetij primarne predelave dodeluje v polizdelke in končne izdelke, je lesna industrija Slovenije prekosila marsikatero pokrajino v Srednji Evropi in se seveda dvignila visoko nad povprečje v naši državi.

Opisano zaporedje je bilo za podjetja ekonomske stimulativnejše, za skupnost pa je povečanje izvoza blaga na višji stopnji predelave pomenilo še posebno prednost. Vendar je pa razvojno pomenila ta pot odlašanje rekonstrukcije primarne industrije na poznejši čas. Skrb za žagarske obrate se je omejila na njihovo vzdrževanje in na tehnične spopolnitve v zelo skromnem obsegu. Le v dveh primerih lahko zabeležimo ustanovitve novih žag /Kočevje in Limbuš/. Izkoriščena letna kapaciteta žagarskega obrata še vedno ne presega v poprečju 5.000 m³ hlodovine.

Predelovalnih obrátov niso gradili nepovezано z žagarsko industrijo, temveč dosledno na njenih temeljih. Tak tip

kombinirane primarne in finalne proizvodnje oziroma tak tip lesnoindustrijskega podjetja, oprtega na konkretno surovinsko zaledje, se je izoblikoval dokaj enotno v celi republiki. V zvezi z območji je pa treba podčrtati najbistvenejšo značilnost, da so se podjetja vskladila s surovinsko bazo svojega območja ali s konkretnim bazenom območja, katero alimentira po dve ali več podjetij. Ako bi raziskovali tehnološke značilnosti podjetij, bi te odkrili le v zvezi s sestavo surovine po posameznih območjih ali pa po stopnji intenzivnosti finalne predelave.

Ko se v nadaljevanju omejujemo izključno na primarno predelavo, ki je najbolj neposredno vezana na zagotovljeno surovinsko bazo, je treba pravilno opredeliti utemeljenost koncentracije industrije po območjih. Ta se bo izpolnila prej ali slej z zgraditvijo vodilnih obratov, ne izključuje pa nadaljnega obstoja funkcionalno utemeljene mreže žag.

Kakor koli bi hoteli kategorizirati žagarske obrate, bi vselej odkrili utemeljenost vsaj treh osnovnih kategorij. Med temi gre prvo mesto kategorije za proizvodnjo standardnega žaganega lesa za najširše potrebe trga in izvoza /obrati z najvišjo stopnjo mehanizacije in največjimi kapacitetami/. Drugo mesto bi imeli obrati z orientacijo na namensko proizvodnjo žaganega lesa za neposredne potrebe določene finalne industrije. Niti prve niti druga kategorija pa ne bi mogli obseči uslužnostne proizvodnje za krajevno samopreskrbo, ki jo zato uvrščamo v posebno kategorijo uslužnostnih žagarskih obratov.

Taka delitev dela v žagarski proizvodnji bo tudi posledaj potrebna, zato se perspektivna mreža mora prilagoditi vsestranskim potrebam območja. Dobra rešitev se bo dosegla le na podlagi temeljite študije za vsako območje; v tej zvezi se more ugotoviti, da so za dober del območij idejne zasnove koncentracije, pa tudi bodoče mreže obratov, že dokončno rešene in da je njihovo izvajanje že v teku.

Spredaj očitana analiza še ni zadosti osvetljena. Zagrešili bi napako, če bi razvoj integracije lesnogospodarske komponente presojali ločeno od njenih temeljev, t.j. če je ne bi osvetlili tudi skozi prizmo razvojnih teženj gozdnega gospo-

darstva. Nedvomno so se na utrditvi primerne industrije negativno odražale različne smeri v gospodarjenju s surovinsko bazo, ki so paralizirale mnoga prizadevanja ali pa vsaj zadrževalno delovale na integracijske tendence v industriji.

V najraznovrstnejših panogah proizvodnje imamo primere, ko drobni obrati še vedno najdejo svoj prostor pod soncem, tako tudi v lesni proizvodnji. Toda njihov obstoj je prejel posledica vrzeli, ki jih v preskrbi pušča industrija z velikoserijsko fabrikacijo, nikakor pa ne narobe, da bi njihov obstoj mogel razvojno zadržati prodor sodobne tehnologije in tehnike na industrijski lestvici. V tem je tudi najbolj pristno jedro razvojne problematike lesne industrije v Sloveniji. Za utemeljitev prednje teze nam ni treba iskati argumentov v zunanjem svetu, saj se znotraj države sproti srečujemo s primerjavo razvojnih konceptov pri nas in v drugih republikah.

Gospodarjenje s surovinsko podlago se najbolj očitno kaže ob razpolaganju z etati. Gozdna gospodarstva /gozdovi SLP/ razpolagejo z dokaj različnim deležem etata po posameznih območjih; ta delež znaša v: Blejskem /Triglavskem/ 59 %, Tolminskem 57 %, Postojnskem 56 %, Ribniškem-kočevskem 55 %, Mariborskem /Dravskem/ 40 %, Slovenjgraškem /Koroškem/ 38 %, Novomeškem /Dolenjskem/ 38 %, Kranjskem 35 %, Nazarskem /Gornjegrajskem 34 %, Brežiškem /Posavskem/ 32 %, Celjskem /Savinjskem 23 %, in v Ljubljanskem območju 21 %. Medtem, ko so gozdne gospodarstva v vseh območjih podpirala naprednejše razvojne tendence LIPov, se je komplementarni delež etatov usmerjal po drugečnem, često tudi po nasprotnem tiru, k presežnim kapacitetam ali pa v izvoz surovine v notranjost države. Čimbolj se v območjih uveljavljajo različne težnje v gospodarjenju s surovinsko bazo, toliko večje so ovire za integracijo lesne industrije; to je en dokaz več, da ureditve gozdnega gospodarstva in lesnega gospodarstva ni mogoče izpeljati ločeno za vsako komponento.

IV. Sklepi in perspektive

Po preteku okoli 15 let, odkar so se obrisi območij prvič pojavili kot okvir iskane integracije, cenimo, da se je v merilu države zaključila nekakšna eksperimentalna doba. Kot preizkusno jo moremo imenovati zato, ker se območja kot velikoprostorska gospodarska /makroekonomska/ kategorija niso mogla sprejeti v praksi drugače kot nepetrgano s poprejšnjo stopnjo razvoja gozdnega in lesnega gospodarstva. V Sloveniji bi lahko rekli, da smo težili k organizaciji gospodarjenja na velikem prostoru, vsekakor bistveno večjem kot v predhodnem obdobju; nasprotno pa se n.pr. v Bosni izražajo območja po svojem učinku kot težnja na manjši prostor oziroma kot težnja k stopnjevanju intenzivnosti gospodarjenja.

Iz prvotnih teoretičnih zasnov se je lik območij prebijal v gospodarsko prakso, katera je, kakor je primer z vsako novotarijo, preverjala pravilnost kriterijev za ustanovitve območij, njihov gozdno-geografski lik in čisto tudi manj bistvene podrobnosti, ki za obstoj določenega območja nimajo odločilnega pomena.

Ne da bi ponevljali teoretična izhodišča o funkciji območij v našem gozdnem in lesnem gospodarstvu in opredelitev prvotnih kriterijev za njihovo oblikovanje, ki jih vsebujejo poprejšnji elaborati, se omejujemo samo na nekatere najvažnejše ugotovitve o izkušnjah eksperimentalne dobe.

a/ Območje se je v Sloveniji izoblikovalo kot skupen teritorialen okvir za združitev proizvodnih enot gozdnega gospodarstva na eni in lesnega gospodarstva na drugi strani. Gozdna in lesna podjetja delujejo od začetka v smislu območne integracije; območje skupnost je vseskozi odločno odtehtala razne navzkrižne, od okrajev ali od komun.vrinjene ali drugačne tokove koncentracije proizvodnih enot.

b/ Pogoste spremembe politično-administrativne razdelitve republike na okraje /število in velikost okrajev/ ter delne spremembe mej okrajev so območja preživela brez večjih škod za svoj obstoj. Ta preizkušnja je nasprotno v celoti potrdila vlogo in pomen območij za dolgoročno načrtovanje

razvoja prizadete gospodarske panoge, še preden so se ta u-
zakonila.

c/ Gozdna gospodarstva so se v vsej eksperimentalni
dobi uveljavljala kot pobudnik in nosilec integracije za SLP
gozdove svojega območja. Osamosvojitve območja je postala po-
gostov za obstoj GGja; razni poskusi za delitev območja na dvo-
je GG pa tudi poskusi ustanovitve enega GG za dve območji so
se razblinili.

č/ Lesnoindustrijska podjetja so s svojimi mrežami ob-
ratov postala pobudnik in nosilec koncentracije območne in-
dustrijske predelave lesa. Tudi v nekaterih območjih, v ka-
terih se primarna industrija deli na dvoje ali več podjetij,
so ta sestavni del območne skupnosti, ki se izraža z enotno-
stjo alimentacijskega območja.

d/ Gospodarske organizacije si prizadevajo za pospeše-
vanje produktivnosti na ravni in v merilu območja, in to pred-
vsem na sektorjih in na stopnji relativno največje zaostalost-
sti. Pogoji za izvršitev načrtovanih premen v korist pospeše-
vanja produktivnosti so za vsako območje specifični; od nji-
hovega dozorevanja odvisi napredovanje območne integracije
/13/.

Pričujoča študija ni nekakšno sklepno poročilo, kajti
tudi z njo niso razčiščena še vsa vprašanja v zvezi z območ-
ji ter zaključena naša gozdnogospodarska in lesnogospodarska
problematika. Gozdno - in hkrati lesnogospodarska območja so
postala skupen pjem, skupen okvir, v katerem se rešujejo or-
ganizacijsko-tehnična, ekonomska, nekoliko celo tehnološka
vprašanja, ki zadevajo obe gospodarski panogi. Vsak nov čini-
telj, ki se pjavl na katerem koli pdročju dejavnosti obeh gos-
podarskih panog, ima učinek na celotno problematiko, ki jo po-
vezujemo z imenom območij. Živimo pa v tako dinamičnem raz-
dobju naše zgodovine, da v kratkem razdobju nekaj mesecev
ugotavljamo takšne nove tokove in pjavave, ki jih pred nekaj
meseči še niso mogli opaziti.

Problematika območij z vidikov gozdarstva se le v glav-
nem ujema s problematiko z vidika lesarstva oziroma problema-
tika na enem pdročju dejavnosti ni povsem ista kot na dru-
gem, vendar odseva bolj ali manj na drugo pdročje. Tako je

n. pr. na področju gozdarstva eden najtežjih problemov močan sektor zasebnih, drobnolastniških, povečini prekomerno izčrpanih gozdov, medtem ko so na področju lesne industrije rešili lastninsko vprašanje že v prvih povojnih letih s podružbljenjem nad 80 % lesnih obratov /po kapaciteti/. S tem je bilo lažje voditi ustrezno lesnoindustrijsko politiko glede načrtne zgraditve lesne industrije in njene alimentacije z lesom, dosti težje pa smotrno voditi gozdnogospodarsko politiko glede strokovnega upravljanja oziroma racionalnega gospodarjenja z gozdovi. V okviru tega sestavka ni moč podrobneje obravnavati posemeznih vprašanj, temveč samo nakazovati najbolj pereče probleme.

Na ožjem področju gospodarjenja z gozdovi smo od čase, ko je bila objavljena prva publikacija o GGO v novih pogojih /januar 1962/, doživeli močno pojačanje procesa, ki se obravnava z imenom "podružbljanje gospodarjenja v zasebnih gozdovih", procesa, ki sodi v Sloveniji med najvažnejše in najtežje probleme povojnega razdobja na področju gozdarstva. Zato mu je tudi republiški zakon o gozdovih /1961/ posvetil posebno pozornost. S tem v zvezi so pomembna tudi določila tega zakona o gozdnogospodarskih območjih. Dejstvo, da so v naši deželi povsod pomešani zasebni in družbeni gozdovi - in dosedanja praksa ločenega gospodarjenja s prvimi in drugimi gozdovi - je povzročila različna mnenja in stališča glede enotnih ali pa ločenih gozdnogospodarskih območij po sektorjih lastništva. Okrajni ljudski odbori so v splošnem sicer sprejeli republiško priporočilo o enotnih gozdnogospodarskih območjih - razen OLO Maribor - , niso pa še vsklajena mnenja glede integracije gospodarjenja z vsemi gozdovi znotraj teh enotnih območij.

V podružbljanju proizvodnje v zasebnih gozdovih so bili pri nas že v dosedanjem razvoju doseženi znatni uspehi; načela socialističnega planiranja in dinamičen gospodarski razvoj v zadnjem času - vedno večja potreba po deficitni lesni surovini - pa kategorično terjata večjo produktivnost in zato hitrejše podružbljanje same proizvodnje oziroma gozdov nasploh. Družbeno-gospodarska zapletenost tega vprašanja ter različni naravni in gospodarski pogoji posameznih območij so sprožili

vrsto različnih mnenj in stališč tako glede nosilcev podružbljanja - gozdna gospodarstva ali kmetijske zadruge -, kakor tudi najprimernejšega načina njegovega izvajanja. V vseh primerih naj se na istem območju, kakor je le mogoče, uveljavlja načelo skupnega gospodarjenja z gozdovi obeh sektorjev lastništva znotraj ene gospodarske organizacije /19/. Razvojno utemeljena težnja po integraciji gospodarjenja z gozdovi raznih lastninskih kategorij, z zakonitimi določili začrtana smer in pretežno mnogo boljši pogoji gozdnih gospodarstev pa jasno nakazujejo razvojno pot za rešitev tega problema.

Tudi na področju lesnega gospodarstva doživljamo nagel proces, in sicer integracijo lesne industrije. Njeno izvajanje v okvirih območij in nekaj problematike smo na kratko opisali v prejšnjem poglavju; tu bi se dotaknili problematike "medobmočne lesne industrije". Uvrščamo jo med odprta vprašanja zaradi stališča, ki ga zavzemajo nekatera lesna podjetja do splošnega rajoniranja lesnega gospodarstva. Gre predvsem za podjetja, ki so s svojo primarno predelavo navezana ali na posebne vrste lesa ali na posebne sortimente surovine, katerih jim nobeno posamezno območje ne more nuditi toliko, da bi ustrezala ekonomski kapaciteti. S tem smo že ugotovili, da taki obrati v okviru enega območja sploh ne bi imeli ekonomskega računa in da so utemeljeni le na mnogo širši surovinski podlagi; s takim razvojem specialnih vej tehnologije je treba tudi v prihodnosti računati.

Ne moremo pa se strinjati s stališčem, da je eksistena baza podjetja resnično prizadeta tedaj, ako je primorano, da si namesto hlobovine nabavlja tvorivo za finalno predelavo v obliki ustrezno pripravljene žaganega lesa, ki ga ima zlasti na sektorju listavcev država na pretek. Popolnoma neutemeljeno je tudi nasprotovanje rajoniranju, kolikor izvira iz prizadevanj za ohranitev presežnih kapacitet znotraj enega območja na račun sosednih območij.

Gornje pojasnilo je treba dopolniti tudi s širšo perspektivo. Proizvajalne sile naše lesne industrije so že toliko razvite, da se stopnjevanje povezave z mednarodnim trgovom pojavlja kot pogoj za nadaljnji napredek. Prizadevanje za povečanje izvoza nas vse bolj sili tudi k uvozu surovine

in polizdelkov, najprej zaradi utrditve izvoza v odnosu na konkurenčne dežele, v nadaljevanju pa tudi zaradi intenzivnejšega izkoriščanja obstoječih proizvajalnih sil.

Končno je treba omeniti, da ima tudi vsa kemijska predelava značaj medobmočne industrije. Pomemben napredek k v-skladitvi te veje industrije s surovinsko bazo bo dosežen, kadar bodo območja obvladala svojo bilanco lesa in zavestno sodelovala pri nadaljnjem razvoju industrije celuloze in papirja.

Nadaljnji problem, ki se je odprl oziroma nakazal v letu 1962, je integracija gozdnogospodarskih in lešnogospodarskih podjetij. Dotaknili smo se ga pri obravnavanju mur-skosoboškega GGO / v zvezi z nosilcem tega območja/. Dozorevanje pogojev za takšno integracijo bo pa za vsako GGO specifično glede na večjo ali manjšo stopnjo razvitosti gozdarstva odnosno lesne industrije. Ponekod bo treba še popreje vlagati večje investicije v eno ali drugo panogo. Prav verjetno pa je, da bi zložitev skladov pomenila najboljšo pot k skupnemu investiranju oziroma k združitvi podjetij. Vsekakor je to kočljiv proces, ki ga ne kaže administrativno preveč pospeševati, še manj pa zadrževati. Nedvomno bodo ta in druga pomembna vprašanja lažje rešljiva sedaj, ko so v skupni gospodarski zbornici združeni: gozdna proizvodnja, lesna predelava - mehanična in kemijska - in blagovni promet z lesom.

Gozdarstvo kakor tudi lesna industrija sta po osvoboditvi nedvomno dosegla izredno velik napredek. Lesna industrija Slovenije je z visoko kvoto predelave žaganega lesa v finalne izdelke prekosila marsikatero pokrajino v Srednji Evropi. Toda to je samo eden od zunanjih znakov doseženega napredka. Predaleč bi nas odvedlo, če bi hoteli naštevati nadaljnje dokaze doseženega napredka v lesni industriji in v gozdarstvu. Tujci, ki prihajajo k nam, ne morejo zatajiti svojega presežnega občutenja, da smo dospeli tako kmalu tako daleč v svojem razvoju. K temu je nedvomno veliko pripomoglo načrtno gospodarjenje z gozdom in lesom v okviru območij.

Pa vendar, ves dosedanji napredek nam je šele odkril kako ogromne so še neizkoriščene možnosti našega napredka tako na področju gozdarstva kakor tudi lesne industrije. Pri

tem pa se pokaže, da so za dosego nadaljnjih stopenj napredka potrebna velika denarna sredstva, zlasti za razne investicije, za izboljšanje organizacije, za študijska proučevanja, za uvajanje v prakso znanstvenih dosežkov in za vzgojo kadrov. V tej študiji ni bilo mogoče podati podrobnejše analize sedanjega dogajanja in prognoze za prihodnost, temveč le v splošnih potezah nakazati, da se pojavljajo nove silnice, ki bodo po vsej verjetnosti zahtevale nove odločitve glede gozdno-in lesnogospodarskih območij, ko bo dozorel čas za to.

Ta študija bi bila lahko mnogo bolj tehtna in tudi bolj družbeñokoristna, če bi že razpolagali s finančno-ekonomskimi analizami glede posameznih območij. V zaključnih računih gozdnih gospodarstev imamo sicer izredno zanimive prikaze in analize o finančno-ekonomski situaciji posameznih območij oziroma gospodarskih organizacij, ki delujejo v teh okvirih; nismo pa dosedaj uspeli, da bi vse te analize izpeljali na enotni imenovalec, da bi po enotnih kriterijih in po enotni metodologiji ocenili finančno zmogljivost posameznih območij tako na področju gozdnega kakor tudi lesnega gospodarstva. To in druge nakazane naloge naj rešujejo nadaljnje specialne študije o pričujočem problemu.

Zaključujemo to poglavje naše razprave s tem, da ponovno poudarimo, da sta gozdarstvo in lesna industrija nerazdružljivo povezana v enoten proces proizvodnje in ovrednotenje lesa, da so območja najustreznejše torišče neposrednega sodelovanja obeh, za sedaj samostojno organiziranih panog; hkrati pa poudarjamo potrebo, da se iščejo še nova in ustreznejša pota ter načini sodelovanja, kakor so dosedanji. Končno priporočamo, naj bi bila območja kot teritorialen okvir za načrtno gospodarjenje z gozdom in lesom čim bolj stalne formacije. Spremembe pa, ki jih morda narekoval nadaljnji splošen družbeno-gospodarski razvoj ali terjala notranja dinamika območij, naj bi se izvedle po izdelavi razvojnih programov za gozdno in za lesno gospodarstvo na podlagi temeljitih analiz in študij.

V. Obrazložitev nekaterih pojmov in izrazov

V pričujoči študiji in v drugih strokovnih delih, ki se nanašajo nanjo, se pojavljajo nekateri pomembni izrazi, ki jih je treba pojmovno natančno opredeliti, da ne bo prihajalo do nejasnosti ter da bo njihova raba čimbolj enotna in dosledna. Menimo, da je to potrebno za naslednje bolj ali manj na novo v strokovno izrazoslovje vpeljane izraze.

a/ Območje-področje

V slovenskem besedilu odloka /1/, s katerim so leta 1945 v zvezi z uvajanjem socialističnega planskega gospodarjenja uvedli nove gozdnoureditvene formacije /gozdnogospodarska "oblast", gozdnogospodarska "področja", gozdnogospodarske "enote", gozdnogospodarski "oddelki"/, je bil srbohrvatski izraz "područje" preveden v "področje". Vendar ta dva termina pojmovno nista istovetna v obeh jezikih. V srbohrv. besedilih predpisov pomeni izraz "područje" pretežno kot krajevni, izraz "oblast" pa pretežno kot stvarni pojem /n.pr. oblast kulture, nauke itd./; vendar ni med obema izrazoma stroge ločitve, oba izraza imata v splošni rabi i krajevni i stvarni pomen.

Oba-premalo opredeljena-izraza sta se v obdobju med obema vojnama v slovenskem izrazoslovju tudi nedosledno precej udomačila in povzročila nekaj nejasnosti. Zato sta se po osvoboditvi slovenska pravnoterminološka komisija in komisija za avtentičnost besedila zakonov odločili za natančno pravno opredelitev izrazov "področje" in "območje". Po obrazložitvi in tolmačenju s strani sekretariata Izvršnega sveta za zakonodajo in organizacijo LRS se izraz "območje" uporablja dosledno v slovenskih besedilih zveznih in republiških predpisov kot sinonim za krajevno pristojnost, izraz "področje" pa kot sinonim za stvarno pristojnost oziroma za določitev delovanja. Izraza "območje" in "področje" kot označbi za ta dva pojma sta torej pravna izraza. Zato njunega pomena in rabe posamezni strokovnjaki in organi pri uradni rabi ne morejo samovoljno spreminjati, četudi se jim morda zdi, da njun pomen ni precizno določen.

Slovenski pravopis 1962 navaja pri besedi "območje" na-

slednje primere: v, na območju ljudskega odbora, na ozemlju, v okraju; pri besedi "področje" pa: na in v področju, na mestnem in v mestnem področju; delovno, poslovno, vplivno področje i. dr. Po istem SP je beseda področje /torišče/ tudi izraz za nepravilno sloveško besedo "delokrog".

Iz prednjih obrazložitev sledi, da je v pričujoči študiji sprememba izraza "področje" v "območje" utemeljena. Poudariti pa je treba, da je termin "območje" kot tak pravni pojem za krajevno pristojnost oziroma teritorialne formacije, ne pa strokovni gospodarski pojem, kakor sta izraza gozdno-gospodarsko in lesnogospodarsko območje.

b/ Lesnogospodarsko območje - lesnoindustrijsko področje.

Ob uvedbi novih gozdnoureditvenih formacij leta 1945 se je v Sloveniji - ne pa v drugih ljudskih republikah - izraz "gozdnogospodarska področja" razširil še z izrazom "lesno-industrijska področja". V tem se je vidno kazala težnja, da se v okviru gozdnoureditvenih enot višje stopnje izvrši nujno potrebna planska dislokacija, racionalizacija in integracija lesne industrije, predvsem preštevilnih majhnih, zaostalih in teritorialno neustrezno porazmeščenih žagarskih obratov. V teh formacijah naj bi se ustvarilo čim boljše ravnotežje med organsko povezano osnovno gozdno proizvodnjo in predelovalno proizvodnjo, dosegla čim smotrnejša izraba proizvajalnih sil, prometnih naprav in potrošnja lesnih proizvodov. Spričo pomembnosti lesne industrije v narodnem gospodarstvu Slovenije je bila takšna dopolnitev smotrna in prikladna.

Nagel razvoj naše lesne industrije - kljub raznim objektivnim težavam in subjektivnim pomanjkljivostim - v pogojih socialističnega planskega gospodarstva pa je v prvi fazi našega družbeno-gospodarskega razvoja terjal večjo osamosvojitve prvotno v gozdnogospodarskih podjetjih organizacijsko povezanih lesnih obratov primarne predelovalne proizvodnje, da bi se tako dosegel hitrejši napredek v obdelavi in predelavi lesa. Zato so delovno področje gozdnogospodarskih organizacij skrili na gozdno proizvodnjo oziroma gospodarjenje z gozdovi, lesnoindustrijskih obratov pa na predelavno lesno proizvodnjo oziroma na gospodarjenje z lesom. Tako je v naših

pogojih planskega gospodarstva upravičen izraz "lesno gospodarstvo". - ki se je v strokovnem izrazoslovju v evropskih deželah, posebno v nemških že precej udomačil - ker je pojmovno širši, kot je izraz "lesna industrija", in opravičena njegova uvedba v pričujočo študijo.

Poleg te tehniško-gospodarske diferenciacije se je v strokovnem pogledu pojavila - v zvezi z ustanavljanjem posebnih lesnih šol vseh kategorij in lesnih raziskovalnih zavodov - tudi delitev v gozdarstvo in lesno stroko. Spričo tega lahko izrazu "gozdarstvo" - ki pomeni na splošno vse smotrno urejene človeške odnose do gozda, predvsem kot proizvajalnega sredstva za pridelavo raznovrstnih dobrin in industrijskih surovin osnovne proizvodnje - postavimo v našem jeziku ob strani izraz "lesarstvo" /ki zajema pridobivanje lesne surovine, obdelavo, predelavo in razgradnjo lesa, ter nadaljnjih dejavnosti: promet oziroma trgovino z lesom, zadevno zakonodajo in prosvetno delo/. Ta izraz je naveden tudi v Slovenskem pravopisu iz leta 1962, medtem ko ga oni iz leta 1950 nima.

c/ Gozdnogospodarske enote-ekonomske enote

Splošni izraz "gospodarski" ali "ekonomski" ima lahko več pomenov glede na različno uporabo v praksi. V pričujoči študiji ima tudi širši in ožji pomen, tako da je treba razne izrezne pojme natančneje opredeliti. Leta 1945 so uvedli poimenovanja: gozdnogospodarske enote višje stopnje /t.j. oblasti, območja/ in "gozdnogospodarske enote nižje stopnje" /enota in oddelek/. Dalje pa se po istem odloku GGO delijo praviloma v gozdnogospodarske enote - kakor to odreja tudi zakon o gozdovih LRS 1961 v 3. členu, ki pa ne navaja tudi oddelkov/ - kot bolj ali manj stalne terenske formacije. Zakon ne določa kriterijev, po katerih se naj oblikujejo gozdnogospodarske enote v okviru območij in kako se naj te uveljavljajo v gospodarjenju z gozdovi. Z gozdnoureditvenega vidika so to formacije, po katerih se sestavljajo dolgoročni gozdnoureditveni načrti in se vodi o le-teh stalna evidenca glede njihovega izvejanja. Povzetki iz teh del oziroma elaboratov sestavljajo temelj za planiranje gozdnega in lesnega gospodarstva po območjih.

Gozdnogospodarske enote se ustanavljajo po raznih kriterijih: lastninskih, gozdoupravnih, gravitacijskih in gozdotehničnih vidikih. Spričo čestih, večjih ali manjših sprememb v dinamičnem razvoju našega družbeno-ekonomskega in upravnno-političnega sistema so te formacije bolj spremenljive kakor so GGO; vendar je treba težiti za tem, da se čim manj spreminjajo, kajti to narekuje čim večja smotrnost, intenzivnost in trajnost gozdne proizvodnje in gospodarjenja z lesom.

Izraz gozdnogospodarska enota je torej strokoven gozdarski izraz. Ni ga moč zamenjati z "ekonomskimi" /t.j. gospodarskimi odnosno delovnimi/ enotami kot organizacijsko obliko, ki se v zadnjem času zaradi povečanja storilnosti oziroma produktivnosti in pravilnejše delitve osebnega dohodka uvaja v naše gospodarske organizacije. Lahko pa posamezni gozdnogospodarski obrat ali pa tudi ekonomska enota v obratu ali v podjetju sestavlja posebno gozdnogospodarsko enoto GGO.

č/ Urejanje gozdov - planiranje

Urejanje gozdov - po prostoru in času - je spričo njihovega dolgotrajnega ciklusa proizvodnje ena najvažnejših disciplin in dejavnosti gozdarstva. Ono je osnovna operacija za uvedbo načrtnega gospodarjenja z gozdom in lesom. Njegova naloga ni sestavljanje direktivnih gospodarskih planov - to je dolžnost državnih organov za planiranje v gozdnem in lesnem gospodarstvu - temveč ustvarja le temelj za takšno planiranje v okviru narodnega gospodarstva.

Urejanje gozdov /imenovano včasih tudi "taksacija"/ se v pogojih socialističnega planskega gospodarstva izvaja, v zvezi s planiranjem, za vse gozdove - kompleksno /totalno/ planiranje - za razliko od delnega ali parcialnega planiranja v kapitalizmu, kjer se to izvaja le za nekatere, z zakoni določene lastninske in velikostne kategorije gozdov.

V obdobju prehoda iz kapitalizma v socializem pri nas je bilo treba jasno opredeliti tudi izraze in pojme v zvezi z uvajanjem načrtnega gospodarstva na področju gozdarstva in lesarstva. V ta namen je ministrstvo za gozdarstvo FLRJ izdalo /18.3.1948/ na temelju 5.člena tedanjega splošnega zakona o gozdovih prva "Splošna navodila za urejanje gozdov", ki opredeljujejo nekatere tovrstne pojme in naloge takole:

- 1. "Urediti gozdove pomeni izmeriti gozdno zemljišče in sestojе, opisati sestojе in tako ugotoviti stanje gozdov ob času urejanja, dalje pa na podlagi tega stanja predpisati smernice bodočega gospodarjenja z gozdovi v pogledu gojenja in negovanja, racionalnega in trajnega izkoriščanja ter intenziviranja gospodarstva z gozdom na splošno.

- 2. Z gozdovi se gospodariti po načelu trajnosti donosov v okviru gozdnogospodarskih enot višje stopnje - gozdnogospodarskih območij, izvzemši oblasti - vse to v cilju trajne preskrbe ljudstva in industrije z gozdnimi proizvodi.

- 3. Zaradi tega se za gozdove in gozdna zemljišča izdelujejo ureditveni elaborati /dosedanji gozdnogospodarski načrti in gospodarske osnove/, ki so obenem podlaga za izdelavo plana gozdnega gospodarstva kot dela splošnega državnega gospodarskega plana.

Potemtakem so elaborati o urejanju gozdov podlaga za izdelavo perspektivnih in letnih splošnih državnih gospodarskih planov po panogi gozdarstva".

L i t e r a t u r a /kronološko/:

- 1/ Okrožnica št. 1484 z dne 18.6.1945 ministrstva za gozdarstvo DFJ /splošna nevodila za osnovenje gozdnogospodarskih enot - višje in nižje stopnje - v FLRJ/;
- 2/ Študija "Gozdnogospodarska področja Slovenije" /njihova utemeljitev in pomen/ Gozdarskega inštituta Slovenije, autor: Žumer L. in sodelavci - 1948, neobjavljena/;
- 3/ Sevnik F.: Urejanje naših gozdov ob prehodu v socialistično gospodarstvo. Izvestja Gozdarskega inštituta Slovenije, št. 1, Ljubljana, 1950;
- 4/ Žumer L.: Uvod v perspektivno planiranje lesne industrije. Izvestja gozdarskega inštituta Slovenije, št. 1, Ljubljana, 1959;
- 5/ Odločba vlade LRS o novi ureditvi gozdnih gospodarstev v republiški gospodarski upravi. Uradni list LRS, št.5-16/52;
- 6/ Zakon o gozdovih LRS - 1953;
- 7/ Temeljni zakon o gozdovih - 1961;
- 8/ Zakon o gozdovih LRS - 1961;
- 9/ Komer S. /Sekretar sekretariata Zveznega izvršnega sveta za kmetijstvo in gozdarstvo/: Novi zakon o gozdovih. Gozdarski vestnik, 1961;
- 10/ Gozdnogospodarska območja Slovenije /izvleček iz elaborata IGIGS/, izdal Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, Ljubljana, 1961.
- 11/ Gozdnogospodarska območja Slovenije. Študija /uvod: Sevnik F.; razprava: Pipan R./, izdal Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, Ljubljana, 1962.
- 12/ Posvetovanje Zveze ITGLI Slovenije o nalogah in pomenu novega zakona o gozdovih in o gozdnogospodarskih območjih v Sloveniji /T.C./. Gozdarski vestnik, 1962/5-6;

- 13/ Žumer L.: Dve tezi o gozdnogospodarskih območjih. Izdala Zbornica za industrijo ... in Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, Ljubljana, 1962;
- 14/ Pipan R.: Prispevek k obravnavi Žumrove razprave o "Dveh tezah" /neobjavljeni sestavek/, 1962;
- 15/ Tanšek J.: Dravinjsko gozdnogospodarsko območje /neobjavljeni sestavek/, 1962;
- 16/ Potočič Z.: Priroda i funkcija rente u šumskoj privredi. Šumarski list, 1962;
- 17/ Žumer L.: Pojav območij v gozdnem in lesnem gospodarstvu /sestavek za objavo v reviji "Les"/, 1962;
- 18/ Pipan R.: "Slovenski gozdovi". Serija člankov, ki izhajajo v reviji "Nova proizvodnja" od leta 1960 dalje in bo po predvidevanju objavljena na koncu kot posebna knjiga.
- 19/ Cajnko T.: Organizacijske in družbeno - gospodarska problematika gospodarjenja z zasebnimi gozdovi. Gospodarska zbornica IRS - Svet za proizvodnjo, predelavo in promet lesa, 1963;

Arhiv Inštituta za gozdno in lesno gospodarstvo Slovenije, Ljubljana, hrani priloge /karte, opise in razne sestavke/ pod 2/ in 11/ navedenih študijskih elaboratov.

Izdelano v Odseku za ekonomiko in raziskovanje dela v gozdnem in lesnem gospodarstvu.

V študijski skupini, ustanovljeni v okviru tega odseka, so sodelovali:

Prof.ing.Franjo Sevnik, vodja odseka, kot nosilec teme;
ing. Alojz Žumer; - Industrijski biro, Ljubljana
dr.ing. Rudolf Pipan; -Sekretariat ISLR Slovenije za kmetij-
stvo in gozdarstvo, Ljubljana
ing. Oskar Jug; - Biro za lesno industrijo, Ljubljana
ing. Adolf Svetličič; - Zavod za gospodarsko planiranje
IRS, Ljubljana
ing. Canjko Tugomir; - Gospodarska zbornica IRS, Ljubljana.

Pričujoča razprava je bila zaključena konec januarja 1963.

Popravek k strani 13

OLO Murska Sobota je na svojem zadnjem zasedanju sprejel odločbo o ustanovitvi GGO v mejah bivšega okraja.

T A B E L A

P R E G L E D

STANJA GOZDNIH FONDОВ IN ETATOV PO GOZDNO-
GOSPODARSKIH OBMOČJIH NA PODLAGI DOSEDANJIH ODLOKOV
OKRAJNIH LJUDSKIH ODBOROV

TABELA Ia

GOZDNOGOSPODARSKO OBMOČJE				SEKTOR IASNINE	LESNA ZALOGA						PRIRASTEK						ETAT			
ZNAK	IME	POVRŠINA GOZDA			IG	SKUPAJ			PO ha			SKUPAJ			PO ha			SKUPAJ	OD TEGA	
		SKUPNA	PO SEKTOR			IG	LIS	SA	IG	LIS	SA	IG	LIS	SA	IG	LIS	SA		IG	LIS
		ha	ha			000 m ³	000 m ³	m ³	m ³	m ³	000 m ³	000 m ³	m ³ /ha	m ³ /ha	m ³ /ha	000 m ³	000 m ³		000 m ³	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
I	TOLMINSKO		34,074	SLP-1	2.559	3.207	5.766	75	95	170	50	50	100	1.46	1.48	2.94	95	34	61	
			5,621	SLP-2	113	524	637	20	93	113	3	14	17	0.58	2.52	3.10	14	2	12	
			24,965	ND	1.023	2.196	3.219	41	88	129	31	51	82	1.23	2.05	3.28	57	20	37	
		64.660		Sa	3.695	5.927	9.622	57	92	149	84	115	199	1.30	1.79	3.09	166	56	110	
II	BLEJSKO		23.654	SLP-1	4.996	1.011	6.007	211	43	254	93	15	108	3.94	0.64	4.58	104	99	14	
			4,479	SLP-2	340	147	487	76	33	109	7	2	9	1.54	0.42	1.96	5	4	1	
			22,765	ND	3.177	1.452	4.629	140	64	204	74	23	97	3.26	0.99	4.25	68	52	16	
		50.898		Sa	8.513	2.610	11.123	167	51	218	174	40	214	3.42	0.78	4.20	177	146	31	
III	KRANJSKO		17.854	SLP-1	2.804	1.052	3.856	157	39	216	54	17	71	3.02	0.95	3.91	55	41	14	
			4,001	SLP-2	379	147	526	95	37	132	7	2	9	1.75	0.50	2.25	6	5	1	
			46,064	ND	4.807	2.241	7.048	104	49	153	93	36	129	2.02	0.78	2.80	92	66	26	
		67.919		Sa	7.990	3.440	11.430	117	51	168	154	55	209	2.27	0.81	3.08	153	112	41	
IV	LJUBLJANSKO		26.836	SLP-1	2.450	1.723	4.173	91	64	155	53	30	83	1.97	1.12	3.08	63	36	27	
			5,174	SLP-2	330	268	604	63	51	104	7	4	11	1.35	0.77	2.12	9	5	4	
			99,186	ND	7.388	5.973	13.361	75	60	135	177	120	297	1.78	1.21	2.99	216	133	83	
		131.196		Sa	10.174	7.964	18.138	77	61	138	237	154	391	1.81	1.18	2.99	288	174	114	
V	POSTONJSKO		28.847	SLP-1	4.377	2.087	6,464	152	72	224	116	47	163	4.02	1.63	5.65	114	73	41	
			718	SLP-2	31	33	64	43	46	89	1	1	2	1.29	1.07	2.36	1	1	-	
			25,423	ND	3.034	1.066	4.100	119	42	161	85	21	106	3.34	0.82	4.16	83	61	22	
		54,988		Sa	7.442	3.186	10.628	135	58	193	202	69	271	3.67	1.25	4.92	198	135	63	
VI VII	RIBNIŠKO KOČEVSKO		37.795	SLP-1	3.805	3.805	7.655	101	102	203	98	90	188	2.60	2.38	4.98	137	63	74	
			11,809	SLP-2	858	1.192	2.050	74	100	174	16	27	43	2.00	2.00	4.00	39	17	22	
			26,796	ND	2.290	1.682	3.972	86	62	148	69	44	113	2.57	1.63	4.20	74	46	28	
		76.400		Sa	6.954	6.724	13.679	91	88	179	183	161	344	2.40	2.10	4.50	250	126	124	

TABELA 1b

GOZDNOGOSPODARSKO OBMOČJE				SEKTOR LASTNINE	LESNA ZALOGA						PRIRASTEK						ETAT		
ZNAK	IME	POVRŠINA GOZDA			SKUPAJ			PO ha			SKUPAJ			PO ha			SKUPAJ	OD TEGA	
		SKUPINA	PO SEKTOR.		IG	LIS	SA	IG	LIS	SA	IG	LIS	SA	IG	LIS	SA		IG	LIS
		ha			000 m ³			m ³			000 m ³			m ³ /ha				000 m ³	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
VIII	NOVOMEŠKO		23.904	SLP-1	1.817	2.618	4.435	75	110	185	42	54	96	1.70	2.20	3.90	81	32	49
			851	SLP-2	20	64	84	23	75	98	1	2	3	1.17	2.35	3.52	2	-	2
			45.992	ND	1.060	4.011	5.071	23	87	110	32	98	130	0.70	2.13	2.83	126	22	104
		70.747		Sa	2.897	6.693	9.590	41	95	136	75	154	229	1.06	2.17	3.23	209	54	155
IX	BREŽIŠKO		14.967	SLP-1	698	1.579	2.277	47	105	152	24	39	63	1.60	2.60	4.20	43	9	34
			698	SLP-2	13	68	81	19	97	116		2	2	0.45	2.17	2.62	1	-	1
			49.848	ND	772	4.435	5.207	15	89	104	23	114	137	0.46	2.29	2.75	90	12	78
		65.573		Sa	1.483	6.082	7.565	23	93	116	47	155	202	0.72	2.36	3.08	134	21	113
X	CELJSKO		12.719	SLP-1	1.058	1.114	2.172	83	88	171	26	22	48	2.04	1.73	3.77	41	18	23
			917	SLP-2	52	68	120	57	74	131	3	1	4	2.-	1.-	3.-	2	1	1
			51.772	ND	3.269	3.248	6.517	63	63	126	72	87	159	1.39	1.68	3.07	140	59	81
		65.408		Sa	4.379	4.430	8.809	67	68	135	101	110	211	1.54	1.68	3.22	183	78	105
XI	NAZARSKO		13.348	SLP-1	1.935	793	2.728	145	59	204	29	7	36	2.18	0.52	2.70	47	32	15
			531	SLP-2	83	24	107	156	45	201	2	1	3	2.20	0.50	2.70	1		1
			27.921	ND	4.822	349	5.671	173	30	203	101	12	113	3.62	0.43	4.05	94	84	10
		41.800		Sa	6.840	1.666	8.506	164	40	204	132	20	152	3.16	0.48	3.64	142	116	26
XII	SLOVENJ- GRAŠKO		21.569	SLP-1	4.035	556	4.591	187	26	213	81	9	90	3.75	0.43	4.18	66	58	8
			2.302	SLP-2	409	52	461	178	22	200	8	1	9	3.57	0.42	3.99	6	6	
			32.736	ND	6.061	565	6.626	185	17	202	159	13	172	4.86	0.38	5.24	103	95	8
		56.607		Sa	10.505	1.173	11.678	185	21	206	248	25	271	4.39	0.40	4.79	175	159	16
XIII	MARIBORSKO		20.574	SLP-1	4.040	1.486	5.526	197	72	269	73	27	100	3.54	1.30	4.84	94	69	25
			4.639	SLP-2	478	281	759	103	62	165	9	6	15	1.94	1.24	3.18	11	7	4
			38.370	ND	5.189	2.133	7.322	135	56	191	117	42	159	3.04	1.10	4.18	128	93	35
		63.583		Sa	9.707	3.900	13.607	153	61	214	199	75	274	3.12	1.18	4.30	233	169	64

GOZDNOGOSPODARSKO OBMOČJE				SEKTOR LASTNINE	LESNA ZALOGA						PRIRASTEK						ETAT		
ZNAK	IME	POVRŠINA GOZDA			SKUPAJ			PO ha			SKUPAJ			PO ha			SKUPAJ	OD TEGA	
		SKUPNA	PO SEKTOR		IG	LIS	SA	IG	LIS	SA	IG	LIS	SA	IG	LIS	SA		IG	LIS
		ha			000 m ³			m ³			000 m ³			m ³ /ha				000 m ³	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
XIV	PTUJSKO		3.183	SLP-1	257	434	691	81	136	217	7	10	17	2.10	3.10	5.20	15	6	9
			3.817	SLP-2	249	303	552	65	79	144	6	7	13	1.53	1.75	3.28	9	5	4
			20.870	ND	674	2.007	2.681	32	96	128	17	45	62	0.80	2.17	2.97	43	10	33
		27.870		Sa	1.180	2.744	3.924	42	99	141	30	62	92	1.05	2.22	3.27	67	21	46
XV	MURSKO- SOBOŠKO		-	SLP-1															
			9.873	SLP-2	290	1.233	1.523	29	125	154	6	28	34	0.65	2.80	3.45	24	4	20
			23.800	ND	962	1.307	2.269	40	55	95	28	32	60	1.16	1.34	2.50	60	28	32
		33.673		Sa	1.252	2.540	3.792	37	75	112	34	60	94	1.00	1.78	2.78	84	32	52
	KRAŠKO OZEMLJE IZVEN OBMOČIJ		9.003	SLP-1	319	133	452	35	15	50	6	4	10	0.66	0.43	1.09	6	4	2
			8.714	SLP-2	148	370	518	17	43	60	2	6	8	0.18	0.73	0.91	5	1	4
			43.290	ND	398	1.987	2.385	9	46	55	9	68	77	0.21	1.57	1.78	53	5	48
		61.007		Sa				14	42	56	17	78	95				64	10	54
	VSA IRS		288.327	SLP-1	35.150	21.643	56.793	122	75	197	752	421	1.173	2.60	1.46	4.06	961	565	396
			64.144	SLP-2	3.799	4.774	8.573	59	74	133	78	104	182	1.24	1.74	2.98	135	58	77
			579.798	Sa	44.925	35.153	80.078	77	61	138	1.087	806	1.893	1.87	1.39	3.26	1.427	786	641
		932.269			83.874	61.570	145.444	90	66	156	1.917	1.331	3.248	2.06	1.43	3.49	2.523	1.409	1.114

P R E D L O G

ZA FORMIRANJE ENOTNEGA GOZDNO GOSPODARSKEGA OBMOČJA ZA CELOTNI SEVERNI PANONSKI PREDEL SLOVENIJE — TABELA II

GOZDNO GOSPODARSKO OBMOČJE				SEKTOR LASTNINE	LESNA ZALOGA						PRIRASTEK						ETAT		
ZNAK	IME	POVRŠINA GOZDA			SKUPAJ			PO ha			SKUPAJ			PO ha			OD TEGA		
		SKUPNA	PO SEKTOR		IG	LIS	SA	IG	LIS	SA	IG	LIS	SA	IG	LIS	SA	SKUPAJ	IG	LIS
		ha			000 m ³			m ³			000 m ³			m ³ /ha			000 m ³		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
XIII	PREOSTALI DEL SEDA- NJEGA GGO MARIBORSKO		20.217	SLP-1	4.016	1.446	5.462	199	71	270	72	26	98	3.57	1.27	4.84	92	68	24
			2.239	SLP-2	282	147	429	126	66	192	6	4	10	2.68	1.78	4.46	6	4	2
			27.419	ND	4.627	1.413	6.040	169	51	220	103	28	131	3.76	1.02	4.78	109	84	25
				Sa	8.925	3.006	11.931	179	60	239	181	58	239	3.62	1.16	4.78	207	156	51
		49.875																	
del	XIII XIV XV PANONSKI PREDEL		3.540	SLP-1	281	474	755	79	134	213	8	11	19	2.26	3.10	5.36	17	7	10
		16.090	SLP-2	735	1.670	2.405	46	104	150	16	38	54	0.99	2.36	3.35	38	12	26	
		53.621	ND	2.197	4.035	6.232	41	75	116	71	114	185	1.32	2.13	3.45	122	47	75	
		73.251		Sa	3.213	6.179	9.392	44	84	128	95	163	258	1.30	2.22	3.52	177	66	111

